

Západočeská univerzita v Plzni

Filozofická fakulta

Diplomová práce

**Postoj stálých členů Rady bezpečnosti
k humanitárním intervencím**

Bc. Michaela Antonie Vovčoková

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni

Filozofická fakulta

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program: Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

**Postoj stálých členů Rady bezpečnosti
k humanitárním intervencím**

Vedoucí práce: PhDr. Martina Ponížilová, Ph. D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2024

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce PhDr. Martině Ponížilové, Ph. D. za odbornou pomoc, neocenitelné rady, trpělivost a čas, který věnovala mé práci.

Dále bych chtěla poděkovat doc. PhDr. Šárce Cabadové Waisové, Ph.D. za její cenné připomínky.

Obsah

1	Úvod	7
2	Vymezení klíčových pojmů a konceptů	11
2.1	Rada bezpečnosti OSN.....	11
2.2	Humanitární intervence.....	12
2.3	Lidská bezpečnost.....	16
2.4	Zodpovědnost chránit.....	17
3	Libye.....	21
3.1	Kontext konfliktu	21
3.1.1	Relevantní rezoluce přijaté v roce 2011	24
3.2	Postoj USA k vojenské intervenci v Libyi	26
3.3	Postoj Velké Británie k vojenské intervenci v Libyi	28
3.4	Postoj Francie k vojenské intervenci v Libyi	31
3.5	Postoj Ruska k vojenské intervenci v Libyi	33
3.6	Postoj Číny k vojenské intervenci v Libyi	37
4	Sýrie	41
4.1	Kontext konfliktu	41
4.1.1	Relevantní rezoluce přijaté v letech 2014–2016	44
4.2	Postoj USA k vojenským intervencím v Sýrii	47
4.3	Postoj Velké Británie k vojenským intervencím v Sýrii.....	51
4.4	Postoj Francie k vojenským intervencím v Sýrii	53
4.5	Postoj Ruska k vojenským intervencím v Sýrii.....	55
4.6	Postoj Číny k vojenským intervencím v Sýrii	59
	Závěr	62
	Použité zdroje.....	65
5	Abstract	76

Seznam zkratk

OSN	Organizace spojených národů
RB, RB OSN	Rada Bezpečnosti Organizace spojených národů
RF	Ruská federace
R2P	Responsibility to Protect
USA	Spojené státy americké

1 Úvod

Humanitární intervence jsou jednou z nejpolemičtějších otázek mezinárodních vztahů a debaty spojené s právními, morálními a politickými aspekty intervencí se vedou již několik dekád. Od neúspěšné mise UNAMIR ve Rwandě v 90. letech, kontroverzní intervenci *Operation Allied Force* na Balkáně vedené jednotkami NATO, postrádající mandát Rady bezpečnosti OSN (dále „RB OSN“), až po schválení doktríny *Responsibility to Protect* (dále „R2P“), která měla pomoci předejít katastrofickým selháním misí a byla následně použita v Libyi v roce 2011, neztratilo téma humanitárních intervencí svou relevanci.

Současný svět se skládá z velkého množství suverénních států, z nichž ne všechny lze označit za demokratické. V případě státních převratů, vojenských pučů a celkového zacházení s náboženskými a etnickými menšinami, lze v mnoha případech sledovat použití nepřiměřených vojenských prostředků proti civilnímu obyvatelstvu, kategorizovatelné jako hrubé porušení lidských práv, válečné zločiny, genocida a zločiny proti lidskosti, které jsou dle doktríny R2P považované za ospravedlňující příčiny k provedení humanitární intervence.

Vytvoření mandátu intervenující mise však předchází zdlouhavá politická jednání RB OSN, která vlivem práva veta, náležejícího jejím pěti stálým členům, vede v některých případech k neschopnosti dostatečně rychle přijmout rezoluce adekvátně reagující na krizové situace probíhající ve třetích státech. Ačkoli je otázka humanitární intervence často vnímána jako otázka politická, nelze opomenout, že se zároveň jedná o otázku právní a etickou, kterou mohou státy interpretovat mnoha různými způsoby a použít vzniklá a často protichůdná zjištění k podpoře své pozice a ospravedlnění souhlasu či nesouhlasu s provedením intervence.

Zkoumání humanitárních intervencí se věnovalo již velké množství autorů zabývajících se jak právními, tak i politickými a morálními aspekty tohoto tématu.

Autory rozděluje nejen jejich metodologický přístup, ale i postoj k intervencím samotným. Dobrým příkladem této názorové disparity je sborník *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal, and Political Dilemmas* z roku 2003, ve kterém editoři Keohane a Holzgrefe shromáždili příspěvky zabývající se humanitárními intervencemi, z nichž každý vychází z jiné metodologie a věnuje se jinému aspektu. Co se týká filozofických aspektů, humanitární intervence vycházejí z konceptu spravedlivé války, která se zabývá vojenskou etikou a principy legitimního použití síly v kontextu mezinárodních vztahů viz Walzer (2019). Lidskoprávní dimenzi humanitárních intervencí můžeme najít v díle K. Pease (2019). Obzvláště důležitá je v kontextu humanitárních intervencí doktrína R2P, která byla poprvé formulována skupinou výzkumníků z celého světa sdružených do Mezinárodní komise pro intervenci a státní suverenitu (ICISS) ve zprávě v roce 2001 a výzkumných esejích členů komise publikovaných v podpůrné zprávě z téhož roku (ICISS 2001b). Zpráva ICISS tvořila podstatnou část jednací agendy Světového summitu OSN v roce 2005, na kterém byla s četnými úpravami přijata v závěrečné rezoluci summitu s označením *A/RES/60/1*. Díla publikovaná od přijetí R2P se nejčastěji zaměřují na analýzu humanitárních intervencí v kontextu této doktríny a v kontextu její aplikace na humanitární krize, jako příklad lze uvést díla, která publikovali Jubilut (2012), Kuperman (2013) a Gómez Isa (2013), v českém prostředí potom například Fridrichová (2014), Kolmašová (2016) a Bílková (2014). Cílem této diplomové zjistit postoj stálých členů Rady bezpečnosti OSN k humanitárním intervencím po přijetí doktríny R2P. Cíle bude dosaženo prostřednictvím analýzy textových dat ve vícepřípadové studii zabývající se vybranými případy hrubého porušování lidských práv, genocidy a zločinů proti lidskosti. K analýze byly vybrány případové studie státního převratu v Libyi následovaného občanskou válkou (trvajícím od roku 2011) a občanské války v Sýrii (trvajícím od roku 2011). Ke zkoumání byly vybrány dva případy ze stejného regionu splňující kritéria pro užití humanitární intervence dle doktríny R2P, odlišující se existencí mandátu pro provedení vojenských

intervencí. Oba konflikty probíhají v přibližně stejném období a ve stejném regionu a jedná se o konflikty, ve kterých došlo k hrubému porušování lidských práv a velkým ztrátám na životech civilního obyvatelstva a které byly několikrát projednávány v RB OSN s rozdílnými výsledky. Zkoumány budou dokumenty vztahující se k výzkumnému období individuálně relevantního pro každou případovou studii. V případě Libye bude kladen důraz na rok 2011, kdy došlo k humanitární intervenci a svržení Kaddáfího režimu. V případě Sýrie jde o období 2014–2016, od počátku zahájení vojenských intervencí americké koalice po boj o povstalci ovládané město Aleppo, který představoval klíčový milník ruské vojenské intervence.

Využity budou volně dostupné dokumenty OSN, jako jsou záznamy jednání RB OSN a rezoluce, vztahující se k vybraným případům společně se sekundárními zdroji, které umožní zasadit data získaná z dokumentů OSN do sociopolitického kontextu.

Následně budou analyzovány záznamy o hlasování stálých členů RB v souvislosti se zkoumanými rezolucemi a provedena analýza projevů zástupců těchto států v záznamech jednání RB se zaměřením na argumenty pro a proti použití humanitárních intervencí. Získaná data budou následně zasazena do sociopolitického kontextu.

Tato diplomová práce se bude skládat z teoretické a empirické části. První kapitola diplomové práce se bude zabývat vymezením relevantních teoretických konceptů, jako jsou suverenita, humanitární intervence, lidská bezpečnost a R2P. Další kapitoly tvoří empirickou část práce, která se skládá z analýzy případových studií. Každé případové studii bude věnována jedna kapitola rozdělená na šest podkapitol, kdy první z nich stručně popíše konflikt a rezoluce přijaté ve vymezeném časovém úseku a dalších pět podkapitol bude zkoumat postoj stálých členů RB. V závěru diplomové práce budou představeny a zhodnoceny zjištěné poznatky z obou případových studií.

Co se týká limitů výzkumu, dle provizorních pravidel jednání, kterými se RB OSN řídí, jsou zveřejňovány zápisy z veřejných jednání, avšak v případě jednání uzavřených jsou dostupná pouze velmi stručná prohlášení neobsahující relevantní data pro výzkum. Veřejně zdokumentovaný je tedy jen zlomek jednání, což může zkreslit výsledky výzkumu.

2 Vymezení klíčových pojmů a konceptů

V této kapitole bude čtenář nejprve seznámen s relevantními pojmy a koncepty k lepšímu porozumění kontextu a tématu této práce. Představeny budou pojmy a koncepty jako je Rada Bezpečnosti Organizace spojených národů, humanitární intervence, lidská bezpečnost a *Responsibility to Protect* a jejich vzájemné vazby na suverenitu.

2.1 Rada bezpečnosti OSN

RB OSN byla zřízena Chartou OSN v roce 1945. Podpisem Charty se všichni členové OSN zavázali přijmout a provést rozhodnutí RB uskutečněná dle Charty. RB je orgán skládající se z 15 stálých a nestálých členů, z nichž 5 je stálých a zbylých 10 je voleno na dva roky prostřednictvím regionálního klíče zajišťujícího spravedlivou geografickou reprezentaci. Stát, který byl zvolen, nemůže být znovuzvolen v bezprostředně následujícím funkčním období. Předsednictví RB koluje mezi členy dle abecedního pořadí a mění se každý měsíc.

Každý z 15 členských států RB má v Radě bezpečnosti jednoho zástupce, který disponuje jedním hlasem. K přijetí rozhodnutí je vyžadováno devět hlasů. Stálí členové (Spojené Státy Americké, Ruská Federace, Francie, Velká Británie a Čínská lidová republika) mají v RB výsadní právo veta, jehož použití znamená nepřijetí projednávaných opatření. Členové mohou dát svůj nesouhlas najevo i zdržením se hlasování, které přijetí rezoluce neznemožňuje.

Výjimečnost postavení stálých členů se nezměnila od založení OSN. Kromě nahrazení Čínské republiky Čínskou lidovou republikou v roce 1971 a Sovětského svazu Ruskem v roce 1991 nedošlo do současnosti k žádným změnám v členství. Právo veta, které jim náleží, hraje důležitou roli v přijímání rezolucí, které ve výsledku musí být přijatelné pro všechny stálé členy, což v mnoha případech vede ke zdlouhavému projednávání jednotlivých případů.

Privilegované postavení stálých členů má vliv i na vnímání intervencí rozvíjejícími se státy, které jsou skeptické k motivaci stálých členů intervenovat (ICISS 2001a).

RB OSN nese základní odpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, která jí byla svěřena členy OSN za účelem zrychlení a zefektivnění jednání o bezpečnostních otázkách. Mezi nejvýznamnější pravomoci RB popsané v kapitole 7 Charty patří schopnost rozhodovat o použití vojenských či ekonomických nástrojů k udržení nebo nastolení mezinárodního míru a bezpečnosti. Přednost je obvykle dávana nástrojům nevojenským, avšak v případě, že by nebyly zhodnoceny jako dostatečně účinné, smí RB OSN přistoupit k použití nástrojů vojenských za použití leteckých, námořních či pozemních sil. RB OSN také může využít regionálních orgánů a dohod pro donucovací akce pod svým vedením. Příkladem těchto regionálních orgánů je NATO a Africká unie, které se podílely na vojenských opatřeních pod mandátem RB OSN v humanitárních intervencích.

2.2 Humanitární intervence

Termín humanitární intervence má kořeny v právní literatuře 19. století, kdy evropské mocnosti podnikly několik humanitárních intervencí proti Osmanské říši za účelem zastavení masakrů protirežimních povstalců. Přestože byly humanitární intervence již od svého počátku koncipovány jako způsob ochrany obyvatel před násilím ze strany státu, staly se terčem kritiky kvůli možné další motivaci mocností intervenovat pod záminkou ochrany obyvatel. Užití humanitárních intervencí prošlo v historii mnohými změnami. Po založení OSN a vypuknutí studené války byly intervence prováděny především unilaterálně, neboť soupeření mezi dvěma ideologickými bloky nedovolovalo RB dosáhnout konsensu. Po rozpadu Sovětského svazu došlo k návratu k multilaterálním intervencím, přičemž selhání některých z nich vedlo k dalšímu diskurzu o jejich mandátu a následnému vytvoření doktríny R2P, která definuje humanitární

intervence¹ jako vojenské akce podniknuté proti státu nebo jeho vůdcům bez jejich souhlasu z důvodů, které jsou označovány jako humanitární nebo jako ochranné (ICISS 2001a: 8).

Kontroverzita humanitárních intervencí se projevuje při jejich použití i nepoužití. V případě Rwandské genocidy v roce 1994, kdy OSN byla informována o probíhajících přípravách genocidy, a i přes přítomnost vojenských sil na místě nezasáhla, byla kritizována kvůli své nečinnosti. V případě intervence v Kosovu v roce 1999, kdy intervenovalo NATO bez mandátu RB, byla kritizována legitimita intervence jako způsob řešení této krize. Kritizována byla také neschopnost OSN předejít masakru v „bezpečných zónách“ ve Srebrenici v roce 1995, která byla vnímána jako zrada slibu ochránit civilisty. Tyto případy daly vzniknout debatám o tom, zda dochází k příliš málo nebo příliš mnoha intervencím. Společně s otázkami legitimacy, legality, suverenity a lidských práv tvoří nekončící politickou debatu, která s sebou přináší nutnost ospravedlnit použití či nepoužití intervencí případ od případu (ICISS 2001a: passim).

Oproti klasickým představám o agresivní válce, která je vnímána jako zločinný akt, se na intervenci pohlíží v jiném světle, ačkoliv může stejně jako kterákoli jiná válka vést k ohrožení územní celistvosti a politické nezávislosti států. Intervence je akt, který musí být vždy ospravedlněn politickými vůdci snažícími se ho prosadit.

Ačkoliv by hlavní motivací pro humanitární intervenci měla být ochrana obyvatel v ohrožení, příklady intervencí s čistě touto motivací jsou nesmírně vzácné, až neexistující, protože ve všech případech tvoří humanitární pomoc pouze jednu z motivací k vyslání ozbrojených sil do jiného státu. Do plánů humanitárních intervencí se často promítají politické zájmy států vedoucí k obavám, že humanitární intervence budou zneužity k jiným cílům. Z tohoto důvodu mnozí právníci lpí na klasickém paradigmatu suverenity států s tím, že případné výjimky

---

¹ Zpráva ICISS se vyhýbá použití termínu humanitární intervence a nahrazuje ho termínem vojenská intervence.

považují za otázku morální a nikoliv legální (Walzer 2019: 188–189).

Jedním z klíčových bodů debaty o humanitárních intervencích je rozpor mezi lidskými právy a suverenitou. V obou případech jde o klíčové hodnoty současné mezinárodní společnosti, jejichž nejasný vzájemný vztah se pokusila vyřešit doktrína R2P (Jubilut 2012).

Lidská práva jsou práva, kterými disponují všechny lidské bytosti ze své podstaty lidství. Podle mezinárodního práva upravují vztahy mezi jedincem a státem. Mezinárodní zákon o lidských právech ustanovuje zodpovědnost státu chránit lidská práva a podporovat je v mezinárodním prostředí. Po státech se vyžaduje, aby neporušovaly lidská práva a podnikaly aktivní kroky k tomu, aby umožnily svým občanům jejich užívání (Pease 2019: 289).

Suverenita dle vestfálského pojetí vytváří právní identitu státu v mezinárodním právu a zároveň garantuje nedotknutelnost jeho hranic, čímž vytváří stabilitu a předvídatelnost v mezinárodním prostředí. Státu umožňuje svobodně rozhodovat o svých vnitřních záležitostech a dává za povinnost ostatním státům respektovat jeho suverenitu a nevměšovat se do jeho vnitřních záležitostí. Gilmour (1967: *passim*) připomíná, že suverenita je zakotvena v článcích 2.1 a 2.7 Charty OSN, přičemž článek 2.7 je považován za jeden z nejspornějších článků Charty z hlediska interpretace legality humanitárních intervencí. Tento článek garantuje ochranu státům před intervencí ze strany organizace do jejich vnitřních záležitostí, avšak zároveň nevylučuje využití donucovacích opatření RB popsanych v kapitole VII, čímž dobře ilustruje spor mezi suverenitou států a ochranou lidských práv. Absence přesné definice vnitřních záležitostí státu vytváří nejisté linie mezi tím, co může být považováno za suverénní záležitost státu oproti záležitosti mezinárodní společnosti. Vzhledem k tomu, že pravomoci RB OSN jsou mezinárodního charakteru, znamená to, že projednávané krize musí mít mezinárodní dopad, aby byla jakákoli forma intervence ospravedlnitelná.

V debatě ohledně legality humanitárních intervencí je důležitý i článek 2.4

zakazující použití síly v mezinárodních vztazích. Dle Jubilut (2012: passim) to z legálního hlediska to znamená, že použití síly je legálně možné jenom v případě sebeobrany nebo s pověřením OSN, a to dle článku 51. Rada bezpečnosti navíc může použít sílu pouze k udržení mezinárodního míru a bezpečnosti, jak je popsáno v článku 42. Z těchto článků vyplývá, že Charta sama o sobě nedovoluje použití síly v humanitárních intervencích. Tato situace se vykládá dvěma způsoby, a to pozitivistickým a holistickým. Pozitivistický pohled má za to, že použití síly v humanitárních intervencích není obsahem Charty, což znamená zákaz jejího použití. Oproti tomu holistický přístup nepovažuje absenci paragrafu o použití síly v Chartě v kontextu ostatních ustanovení Charty a praxe OSN za zákaz jejího užití, a tak jsou humanitární intervence považovány za legální.

Vzhledem k absenci centrální autority schopné vynucovat dodržování zákonů v mezinárodním prostředí, tak to, zda jsou skutečně dodržovány, je do značné míry ovlivněno tím, zda jsou vnímány jako legitimní a v souladu se zavedeným systémem. Tímto se opět dostáváme ke konceptům suverenity a lidských práv a jejich vzájemného vztahu. Přestože je suverenita starším z konceptů a její klasické pojetí je i součástí Charty, idea lidských práv se postupně prosadila v mezinárodním společenství do takové míry, že je vnímána jako téměř stejně důležitá jako suverenita. Z tohoto důvodu muselo dojít v doktríně R2P k redefinování suverenity, aby se udržela koheze systému (Jubilut 2012: 314–315).

Na pozadí těchto právních otázek následně probíhá politické soupeření stálých členů, a protože tato právní otázka není dosud vyřešená, nedá se k humanitárním intervencím přistupovat jednotně. Z humanitárních intervencí se tak stává spíše otázka politická než bezpečnostní.

Z hlediska etiky a teorie spravedlivé války lze argumentovat prostřednictvím argumentů Johna Stuarta Milla popsaných v jeho díle O svobodě z roku 1859, který považuje státy za sebeurčující se společenství, která si o svém politickém uspořádání rozhodují sama, a tudíž jakoukoli intervenci cizí mocnosti, i kdyby se

snažila nastolit demokracii, obecně preferovanou většinou západních mocností, považuje za neospravedlnitelnou. Ačkoliv Mill považuje státy s tyranskou vládou za znevýhodněné ve schopnosti rozvinout ctnosti potřebné pro získání svobody, i tento systém umožňuje občanům svépomocí bojovat za svou svobodu. Intervence tak z jeho pohledu nemohou vést k nastolení svobody, protože svoboda může být nastolena jedině občany uvnitř státu například prostřednictvím revolucí. Tento pohled se překrývá s právní doktrínou klasické suverenity, která byla nastolena Vestfálským mírem v roce 1648 (John Stuart Mill cit. dle Walzer 2019).

Přestože Mill se vyhrazuje proti intervencím, uznává, že se dějí a vyznačuje 3 případy, které se používají k ospravedlnění takového jednání, a to v případě secese od státu, překročení hranic cizí armádou a hrubého porušování lidských práv. Humanitární intervence jsou ospravedlnitelné s ohledem na Millovu argumentaci tím, že pokud dochází k masakru obyvatelstva vládou státu, taková vláda ztrácí právo participace na procesu domácího sebeurčení a lze je identifikovat jako zločince vinné ze zločinů proti lidskosti (Walzer 2019: 165–198).

2.3 Lidská bezpečnost

Koncept lidské bezpečnosti se váže k přesvědčení, že lidské bytosti by měly být schopny žít svůj život bez toho, aby byly ohroženy na životě nebo důstojnosti. V širším kontextu to znamená ochranu každodenního života člověka před předčasnou smrtí, zdravotními problémy, kterým se dá předejít, extrémní chudobou a stejně tak i společenskými faktory ovlivňujícími kvalitu života, jako je negramotnost (Sen 2014: *passim*).

V roce 2001 byla vytvořena Komise pro lidskou bezpečnost, která v roce 2003 předložila svou zprávu generálnímu tajemníkovi OSN. Zpráva představila lidskou bezpečnost jako nové paradigma, reagující na vývoj bezpečnostní situace ve 21. století, kdy se některé státy staly neschopné splnit své bezpečnostní

závazky vůči obyvatelstvu či se pro něj dokonce staly hrozbou (Sen 2014: 26–27). Tragické události 90. let ve Rwandě a Srebrenici poukázaly na nutnost rozšířit referenční subjekt bezpečnosti ze státu na jednotlivce a definovat roli mezinárodní společnosti v zajišťování jeho bezpečnosti (Axworthy 2014: 150).

Přestože lze posun bezpečnostního paradigmatu datovat do období přelomu 20. a 21. století, první náznaky lze sledovat už od konce 2. světové války. Norimberský proces prokázal, že osoby vinné z hrubého porušení lidských práv by měly být potrestány a významné dokumenty, jako jsou Charta OSN, Univerzální deklarace lidských práv, Ženevské úmluvy a Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, uznaly právo lidí na osobní bezpečnost. Paradigma lidské bezpečnosti navazuje na tento historický vývoj s předpokladem, že bezpečnost jednotlivce je nedílnou součástí nastolování a udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. Přestože cílem OSN a RB je ochrana mezinárodního míru, v případech Angoly, Sierry Leone a Rwandy OSN uznala možný spill-over efekt vnitrostátního násilí do vedlejších států, potencionálně vedoucí k destabilizaci celého regionu, což vedlo ke změně pohledu na otázku vnitřních a vnějších záležitostí státu. Rozpory mezi tradičním státocentrickým přístupem a lidskou bezpečností měly být smířeny doktrínou R2P (Axworthy 2014: *passim*).

2.4 Zodpovědnost chránit

Kořeny R2P lze najít v polovině 90. let, kdy byla v kontextu konce studené války a několika katastrofálních humanitárních krizí (Rwanda 1994, Kosovo 1999) zahájena debata o ochraně lidských práv ve státech, kde dochází k jejich hrubému porušování. V roce 1999, při čtení svého ročního reportu před Valným shromážděním, generální tajemník OSN Kofi Annan vyzval státy k hledání jednotného přístupu k ochraně lidských práv a humanitárním intervencím. Pro tento účel byla ustanovena komise pro intervenci a státní suverenitu (ICISS), která v roce 2001 vydala zprávu nazvanou *Responsibility to Protect* (UN 2022).

Komisi tvořilo 12 specialistů z různých zemí, kteří uspořádali 11 kulatých stolů, na kterých se sešli se zástupci občanské společnosti: akademiky a nevládními organizacemi, aby zabránili potencionální kritice vznikající doktríny ze strany nezápadních států (UN 2022).

Zpráva měla jednou provždy vyjasnit vztah mezi suverenitou a lidskými právy a vytvořit rámec legitimacy, který měl být univerzálně aplikovatelný. Tohoto cíle mělo být dosaženo prostřednictvím změny paradigmatu suverenity a humanitární intervence (Jubilut 2012: 334–335).

Koncept suverenity se změnil z absolutního práva na zodpovědnost za ochranu obyvatel a byly nově vytyčeny podmínky, za jakých má stát právo ho uplatňovat. Hlavní myšlenkou doktríny R2P je teze, že státy nesou zodpovědnost chránit své občany před katastrofami, kterým se dá předejít, například masovými vraždami a hladomorem a v případě, že jim chybí vůle či prostředky tato zodpovědnost přechází na širší mezinárodní společnost (ICISS 2001a: VIII).

Druhá změna se týkala změny vnímání humanitárních intervencí jako povinnosti chránit namísto předchozího práva zasáhnout, které umožňovalo posunovat hranice suverenity a vměšovat se do záležitostí ostatních států pod záminkou humanitární krize. Tento posun měl vést k tomu, že bude kladen důraz na populaci, která má být chráněna namísto zájmů intervenujícího se státu současně s rozšířením spektra možných řešení krizí na celou řadu nástrojů nevyužívajících sílu (Jubilut 2012: 318).

R2P se skládá ze tří pilířů kopírujících vývoj situace. V první řadě je to prevence následovaná reakcí, pod kterou spadají i humanitární intervence a následně rekonstrukce po skončení krize. Doktrína klade silný důraz na prevenci a použití mírnějších opatření před použitím tvrdších opatření typu humanitárních intervencí, které by měly představovat až poslední možné řešení krize (ICISS 2001a: passim).

Dle zprávy ICISS (2001a) musí být primární motivací intervenujících států zastavit či odvrátit lidské utrpení, čehož lze dle autorů nejlépe dosáhnout skrze multilaterální operace podporované regionálními mocnostmi a oběťmi krize. Intervence by zároveň měly být minimální v aspektech trvání, intenzity a počtu angažovaných jednotek, nepřevyšující potřeby mise a musí mít dostatečně vysoké šance zastavit nebo předejít násilí bez toho, aby zhoršily situaci oproti důsledkům nečinnosti. Humanitární intervence se tak prakticky dají využít jen ve slabých státech, kde vláda nemá dostatečné prostředky k tomu, aby dlouhodobě válčila s jednotkami OSN nebo nemá silné spojence, kteří by ve prospěch režimu dlouhodobě válčili proti jednotkám OSN nebo by byli silně proti intervenci (Fridrichová 2014: 82).

Kritéria pro vytvoření mandátu mise se vyvíjela průběžně. Dle komise ICISS jsou dostatečnými důvody pro vojenskou intervenci probíhající nebo hrozící velké ztráty na životech, které jsou zapříčiněny neschopností státu jednat či situace tzv. rozpadlého státu (*failed state*) a probíhající nebo hrozící etnické čistky prováděné vražděním, nuceným vysídlováním, systematickým násilím na ženách nebo i terorismem prováděným na obyvatelích za účelem jejich vysídlení. Členové komise zároveň přidávají i přírodní a environmentální katastrofy, a to v případě, že stát nemá vůli či prostředky vypořádat se s jejich následky (ICISS 2001a: 32–33).

Mandát misí má být jasný a srozumitelný, s přesně definovanými cíli a jednotným velením, fungující dle mezinárodního humanitárního práva a koordinací s humanitárními organizacemi. Hlavním cílem přitom vždy musí být ochrana obyvatel a nikoli změna režimu (ICISS 2001a: XII–XIII).

Autorita nad humanitárními intervencemi má dle autorů připadnout RB, jejíž fungování by mělo být zefektivněno prostřednictvím zdrženlivosti stálých členů v uplatňování práva veta, pokud se nejedná o klíčové státní zájmy. Všechny humanitární intervence by také měly být autorizovány RB (ICISS 2001a: XII).

Navzdory snahám o prosazení přijetí doktríny R2P ve znění formulovaném ve zprávě ICIS došlo ke znatelným úpravám. R2P v dnešní podobě neobsahuje velké množství klauzulí, které byly vyňaty, aby bylo dosaženo jednomyslného přijetí na Světovém summitu OSN v roce 2005 (Fridrichová 2014: 71–72). Finální verze R2P definuje pouze čtyři hrozby, před kterými má stát zodpovědnost chránit své obyvatele a v jejichž kontextu má mezinárodní společnost použít prostředky OSN pro ochranu populace, a to genocidu, válečné zločiny, etnické čistky a zločiny proti lidskosti (United Nations 2023). V dokumentu taktéž není zmíněn apel na zdrženlivost a konstruktivní využití práva veta přítomný v původní zprávě. Ve finální verzi taktéž chybí zmínka o užití nástrojů k prevenci systematické rasové diskriminace, systematickém uvěznění a dalších represí vůči politickým oponentům, které ICISS označuje za jedny z důvodů vzniku výše zmíněných hrozeb. (Fridrichová 2014: 71–72).

3 Libye

3.1 Kontext konfliktu

Libyjská krize má kořeny ve špatném strukturálním nastavení státu, které vedlo k četným ekonomickým problémům. Závislost Libye na ropném průmyslu, který tvořil téměř 98 % státních příjmů, a silný nepoměr mezi státním a soukromým sektorem způsobily vysokou nezaměstnanost, a to zejména v mladé věkové skupině, kde dosáhla až 30 % oproti souhrnným 13,5 % (Khan – Mezran 2013: 4). V kombinaci s nízkými mzdami ve státním sektoru a bytovou krizí tak představovala ekonomická situace Libyjců jeden z primárních důvodů protirežimního povstání v roce 2011 (Barmin 2022: 726).

Dle Barmina (2022: 727–728) svou roli hrál i kmenový princip, na němž je libyjská společnost založena. Mezi 140 existujícími kmeny bylo zhruba 30 loajálních Kaddáfímu, které měly vliv a byly režimem klientelisticky dosazovány do vysokých postů. Historická animozita mezi Kaddáfího kmenem a kmeny na východě země, zejména v oblasti Kyrenaika a města Bengází, stvořila centrum protirežimního odporu.

Dle Barmina (2022: 729) nebyly počáteční protesty charakterizované určitou ideologií z důvodu neexistence opozičních struktur, které byly později ustanoveny v jednotlivých městech k zajištění každodenního fungování státu. Hlavním orgánem se stala Dočasná národní přechodná rada, která měla zajistit přechod k demokratickému modelu státu. Tvořili ji i bývalí členové Kaddáfího vlády Mustafa Abdul Džalíl a Mahmúd Džibríl, kteří tvořili reformní proud společně s reprezentanty nově stvořených městských rad z Kyrenaiky a navrátilivšími se emigranty.

Dalším důležitým aktérem v převratu byla dle Ashoura (2015: 5) Libyjská islámská bojová skupina,² která v 90. letech vedla ve východní části země protirežimní povstání, po jehož neúspěchu byla rozpuštěna a její vůdci uvězněni. Skupina měla bojové zkušenosti z Afghánistánu ze 70. let a přispěla tak znalostí povstaleckých strategií a taktiky. Proti povstání se postavili konzervativní saláfisticky smýšlející

---

² The Libyan Islamic Fighting Group—LIFG

islámské skupiny, které za Kaddáfího režimu prosperovaly (Barmin 2022: 730).

Začátek arabského jara vyvolal v režimních elitách obavy. V Libyi se v lednu 2011 nekonaly významné protirežimní protesty, Kaddáfí však vyjádřil podporu svrženému tuniskému prezidentovi Ben Alímu. První protirežimní protesty byly zažehnuty Národní konferencí pro Libyjskou opozici v Londýnském exilu, která vyzývala Libyjce, aby 17. února šli do ulic oslavit výročí protirežimního protestu z roku 2006. Kaddáfí v reakci na tuto výzvu propustil 12 politických vězňů a poslal velitele speciálních jednotek do Bengáží. Jeho přítomnost v tomto městě nebyla přijata kladně a vyvolala u místních aktivistů odpor. Došlo také k zatčení významného mladého aktivisty pro lidská práva Fati Terbila zastupujícího rodiny tisíce politických vězňů zavražděných v tripolské věznici v roce 1996 (United Nations Security Council 2011g; Anderson 2011). Tato událost způsobila, že k protestům došlo už 15. února, tedy o dva dny dříve, než bylo plánováno (Anderson 2011).

Zprvu nesmrtící střety mezi bezpečnostními složkami a demonstrujícími se 17. února zvrhly v zabití přes 230 demonstrantů, kteří se stali cílem i během pohřebních průvodů, kterých se účastnily tisíce obyvatel Bengáží (Barmin 2022: 730). Po třech dnech se protestujícím podařilo dobýt kasárny elitní jednotky Chámisovy brigády a režim tak definitivně ztratil kontrolu nad městem. Během několika dní se protesty rozšířily po celé Kyrenaice včetně klíčových pobřežních měst a druhé největší ropné rafinerie v zemi ve městě Briga. 22. února se začaly protirežimní protesty šířit i do severozápadní oblasti Libye-Tripolitánie. Misuráta, třetí největší město státu se stalo dalším významným centrem odporu (Barmin 2022: 730–731). Jen během tohoto měsíce bylo zabito odhadem 500–700 osob (United Nations Security Council 2011m).

Kaddáfího protiofenziva začala na začátku března a směřovala na města Misuráta a Zavíja v Tripolitánii (United Nations Security Council 2011j; Barmin 2022: 731). Na východě Libye prorežimní jednotky dobyly pobřežní města a 19. března dorazily k Bengáží. RB OSN mezitím přijala rezoluci 1973, která umožnila

Spojeným státním zahájit vojenskou operaci Odyssey Dawn³ proti Kaddáfího silám u Bengáží, což umožnilo povstalcům znovu dobýt kyrenaická města (Barmin 2022: 731).

Rezoluce 1973 zavedla nad Libyí bezletovou zónu a umožnila členům RB použít jakékoli nutné prostředky k ochraně libyjských civilistů. Následná intervence vedená nejdříve Spojenými státy a později velitelstvím NATO zabránila prorežimním silám dobýt Bengáží a způsobit tak povstaleckým jednotkám nespočetné ztráty. Následné boje v Kyrenaice zůstávaly bez vítěze od konce března až do 15. července, kdy se rebelům vyzbrojeným katarským arzenálem podařilo vytlačit prorežimní jednotky k pobřežnímu městu Syrta, nacházejícímu se přibližně v polovině cesty mezi Bengáží a Tripolisem (Barmin 2022: 731).

Dne 30. dubna NATO letecky bombardovalo Kaddáfího rezidenci v Tripolisu, což vedlo ke smrti jednoho z Kaddáfího synů (United Nations Security Council 2011l). V Misurátě, která zůstávala pod kontrolou povstalců a byla obléhána prorežimními jednotkami střílejícími i na neozbrojené civilisty, zůstali povstalci téměř bez zásob (United Nations Security Council 2011k; Barmin 2022). Koncem března však NATO propojilo Misurátu mořskou cestou s Bengáží, což umožnilo povstalcům město udržet. Po několika neúspěšných pokusech o dobytí se prorežimní armáda z oblasti 15. května stáhla (Barmin 2022: 731).

Tento vývoj ohrozil pozici Tripolisu, který se ocitl v sevření povstaleckých sil sídlících na východě v Misurátě a na západě v pohoří Nafusa, kam se povstalecké jednotky stáhly po dobytí města Zavíja. Bylo provedeno několik pokusů o jednání navržených Africkou unií, Evropskými mocnostmi a Ruskem, avšak všechny selhaly, mimo jiné i kvůli úspěšnému znovudobytí Zavíje povstalcí 20. srpna (Barmin 2022: 731–732).

Povstalecké jednotky z Misuráty a Nafusy obklíčily Tripolis ze tří stran a 22. srpna dobyli Kaddáfího rezidenci. V září byly dobyty zbývající prorežimní centra v zemi, dokud nezbylo pouze Kaddáfího rodné město Syrta, které se i přes pokus o jednání odmítlo vzdát. Dne 16. října byla zahájena ofenziva a o čtyři dny později

---

³ Odyssey Dawn označuje americkou část intervence, operace NATO nesla označení Operation Unified Protector.

byl vzdušnými silami NATO zničen konvoj odvázející Kaddáfího, který byl následně zajat povstalci (Human Rights Watch 2012) a zabit způsobem, který vyvolal mezinárodní pohoršení (United Nations Security Council 2011q).

23. října ohlásila Dočasná národní přechodná rada osvobození Libye a plán přechodu k demokracii (United Nations Security Council 2011o). RB odhlasovala ukončení vojenské intervence 27. října v rezoluci 2016, avšak sankce a embargo na zbraně ponechala (United Nations Security Council 2011d).

Dle Barmina (2022: 735) neexistence protirežimních struktur ve veřejném životě, neexistence občanské společnosti před svržením Kaddáfího režimu a kmenová struktura státu vedly k neschopnosti vytvořit kohezní systém fungující na celém území země. Vojenské a kmenové skupiny začaly bojovat o území a kontrolu nad ropným průmyslem a státní instituce byly příliš slabé, aby nastolily pořádek. Libye tak byla de-facto rozdělena na dva samostatné kvazistáty: státní útvar národní vlády⁴ se sídlem v Tripolisu ovládající západ země a Kyrenaiku ovládanou warlordem Chalífou Haftarem, který se považuje za vůdce Libyjské národní armády. Tyto jednotky jsou podporovány zahraničními mocnostmi, které se snaží získat v zemi vliv. Zatímco Spojené státy a NATO se stáhly po Kaddáfího smrti, aktivní zůstalo Rusko. Warlorda Haftara podporuje Rusko, Egypt, Saúdská Arábie a Spojené Arabské Emiráty, zatímco Libyjskou vládu podporují Turecko a Katar.

3.1.1 Relevantní rezoluce přijaté v roce 2011

V roce 2011 přijala RB šest rezolucí týkajících se situace v Libyi. Konkrétně se jednalo o rezoluce 1970, 1973, 2009, 2016, 2017 a 2022. Mezi těmito rezolucemi je 1973 považována za nejkontroverznější a jako jediná z libyjských rezolucí z roku 2011 nebyla přijata jednohlasně. Její rozporuplné znění totiž umožňovalo provedení vojenské intervence bez vytvoření mandátu jednotné mise OSN, kvůli čemuž byla kritizována několika členy RB OSN, kteří se na výraz nesouhlasu s finální textem zdrželi hlasování. Konkrétně se hlasování zdrželo 5 států a to Brazílie, Čína, Německo, Indie a Rusko, stálí členové však nepoužili své právo

---

⁴ známá také jako Government of National Accord - GNA

veta a rezoluce tak byla přijata ve stávajícím znění.

Rezoluce 1970 vyzývá libyjské autority k ochraně obyvatel Libye, požaduje okamžité zastavení násilí proti civilistům a podtrhuje nutnost respektovat lidská práva a svobodu slova. Rezoluce uznává, že systematické útoky proti civilistům mohou být považovány za zločiny proti lidskosti a z tohoto důvodu předkládá libyjskou krizi žalobci Mezinárodního trestního soudu (United Nations Security Council 2011a).

Pro výzkum humanitárních intervencí je v případě Libye stěžejní rezoluce 1973, která obsahovala prostředky použitelné k humanitární intervenci. Jedná se o článek 4, kterým RB autorizuje členské státy použít veškeré nutné prostředky k ochraně civilistů a oblastí obývaných civilisty bez ohledu na článek 9 rezoluce 1970, který zakazuje členským státům poskytovat přímo či nepřímo zbraně a vojenský materiál všech typů. Zároveň však vylučuje jakoukoli přítomnost zahraniční okupační síly v Libyi. V článku číslo 8 rezoluce implementuje bezletovou zónu, která se ale nevztahuje na nálety autorizované paragrafy 4 nebo 8 této rezoluce (United Nations Security Council 2011b). Znění této rezoluce tedy omezuje využití vzdušného prostoru Kaddáfího režimem a zároveň ho otevírá vzdušným silám členských států.

Rezoluce 2009 vytvořila misi UNSMIL s mandátem podporovat libyjské národní snahy o znovuzavedení veřejné bezpečnosti a procesy demokratické tranzice (United Nations Security Council 2011c). Další konsensuálně přijatá rezoluce s číslem 2016 (United Nations Security Council 2011p) zrušila prostředky popsané v paragrafech 4 až 12 rezoluce 1973 (United Nations Security Council 2011d). Rezoluce 2017 a 2022 se zabývají zejména proliferací zbraní a vojenského materiálu do rukou teroristů, čemuž chtěly zabránit například prostřednictvím spolupráce se severoafrickými státy a rozšíření mandátu mise UNSMIL (United Nations Security Council 2011e; United Nations Security Council 2011f).

3.2 Postoj USA k vojenské intervenci v Libyi

Americký postoj k humanitární intervenci v Libyi byl do značné míry formován vztahy s Libyí, západními mocnostmi a úvahami o roli USA v mezinárodním systému. Vztahy mezi Spojenými státy a Libyí byly napjaté, neboť libyjská vláda v minulosti podporovala mezinárodní terorismus a zapojovala se do regionálních konfliktů a vývoje zbraní hromadného ničení, což vedlo k uvalení sankcí na Kaddáfího režim. Po událostech 11. září 2001 nabídl Kaddáfí USA spolupráci v boji proti terorismu a v roce 2003 Libye zastavila vývoj zbraní hromadného ničení. Ačkoliv změny vedly k postupnému zrušení sankcí proti Libyi a její odebrání ze seznamu států podporujících terorismus, rozdílné zahraniční politiky vedly k množství ozbrojených střetů mezi Libyí a USA, mezi nimiž údajně figurovaly i skryté snahy Spojených států o změnu režimu (Blanchard-Zanotti, 2011: passim).

Po vypuknutí libyjské krize se americko-libyjské vztahy dále zhoršily. V projevech vyslankyně USA Susan Rice hraje podstatnou roli kritika Kaddáfího režimu,⁵ který je několikrát označen za násilný a nelegitimní (United Nations Security Council 2011n: 4; United Nations Security Council 2011q: 5). Velvyslankyně také cituje výrok prezidenta Obamy a prohlašuje, že: „[P]okud je použití masového násilí proti vlastním lidem jediným způsobem, jak si vůdce dokáže udržet moc, ztratil legitimitu vládnout a musí udělat to, co je správné pro svou zemi tím, že nyní odejde“⁶ (United Nations Security Council 2011n: 4). Další záznamy o nelegitimitě libyjské vlády pochází z 26. 2. 2011 z hlasování o rezoluci 1970 (United Nations Security Council 2011h: 3), a z jednání 4. května, na kterém prokurátor Mezinárodního trestního soudu potvrdil páčání zločinů proti lidskosti v Libyi (United Nations Security Council 2011m).

Bezpečnostní situaci v Libyi od poloviny března 2011 projednávala i Liga arabských států, která pod tlakem Kataru vydala prohlášení žádající vyhlášení

---

⁵ „S tím, jak Libye začíná tuto novou éru, Spojené státy přejí vše nejlepší Libyjskému lidu, který po mnoho let trpěl pod jednou z nejbrutálnějších diktatur na světě“ (United Nations Security Council 2011n: 4). „Oběti Al-Kaddáfího terorismu a jejich rodiny v Libyi i ve Spojených státech nyní definitivně vědí, že éra Al-Kaddáfího násilí skončila“ (United Nations Security Council 2011q: 5).

⁶ „As President Obama said today, when a leader's only means of staying in power is to use mass violence against its own people, he has lost the legitimacy to rule and needs to do what is right for his country, by leaving now“ (United Nations Security Council 2011h: 3).

bezletové zóny. Byla to právě podpora Ligy arabských států a příslibená vojenská podpora, které otevřely možnost intervence ze strany Spojených států. Nicméně Spojené státy si byly vědomy, že pouhé prosazení bezletové zóny nebude dostatečné k ochraně civilistů. Prezident Obama se obával, že nečinnost by poškodila pověst Spojených států a mohly by být vnímány jako bezmocné, což bylo nepřijatelné s ohledem na zkušenosti z Iráku a Afghánistánu (Chivvis 2014: 59).

Obama tak delegoval vyslankyni k RB, aby pracovala na rezoluci s rozsáhlým mandátem, který by umožnil intervenci. Při hlasování o rezoluci 1973 se USA nepřímou odvolávaly na doktrínu R2P. Legitimitu této kontroverzní rezoluce obhajovaly kladením důrazu na ochranu civilistů a eskalací přijatých opatření kvůli nedostatečnosti nástrojů použitých v rezoluci 1970 (United Nations Security Council 2011i: 5). Toto jednání je v souladu s doktrínou R2P, jejímž hlavním posláním je právě zastavení či odvrácení násilí páchaného na civilistech a preference pro použití vojenských prostředků pouze po selhání nevojenských opatření.

Po přijetí rezoluce 1973 a zahájení operace *Odyssey Dawn* prezident Obama (White House 2011) odsoudil násilí páchané na civilistech libyjskou vládou a prohlásil, že operace povede ke snížení ztrát na životech civilistů a zabrání destabilizaci regionu vlnami uprchlíků. Zdůraznil také, že operace má mezinárodní podporu a stejně tak i mandát OSN daný rezolucí 1973. Podpořil i změnu režimu mírovými prostředky, avšak odmítl její prosazení prostřednictvím operace *Odyssey Dawn*.

Spojené státy vyloučily nasazení pozemní armády a jejich role byla omezena na údery proti Kaddáfího protivzdušným obranným systémům. Další kroky ponechaly Spojené státy na evropských a arabských spojencích, zatímco samy přešly do role pozorovatele (Chivvis 2014: passim).

Toto rozhodnutí odráželo obavy z možných politických a ekonomických dopadů intervence. Další fáze humanitární intervence, operace *Unified Protector*, byla proto provedena silami NATO, a to mimo jiné i kvůli existenci institucionálních struktur umožňujících zapojení a interoperabilitu jejích členů

(Chivvis, 2014: 71). Intervence pod záštitou NATO také mohla být podniknuta jako ukázka podpory evropských spojenců, kteří po intervenci volali. Spojené státy se obávaly, že Libye by se mohla znovu stát státem podporujícím terorismus, což by představovalo hrozbu nejen pro USA, ale i evropské státy v geografické blízkosti Libye (Nuri 2016: 82).

Intervence v Libyi byla také motivována obavami z růstu čínského vlivu v regionu, protože Čína investovala do energetiky v Libyi. Spojené státy měly zájem na stabilitě regionu Blízkého východu a severní Afriky, kterou ohrožovala vnitřní nestabilita Libye. Intervence měla umožnit změnu režimu na režim založený na demokracii a vládě práva (United Nations Security Council 2011n: 4) a s menší náklonností k Číně, což bylo v souladu se zájmy Spojených států (Nuri 2016: 81).

Změna režimu byla také žádoucí kvůli obnovení vývozu libyjské ropy na mezinárodní trh, což by snížilo cenu ropy, která se po vypuknutí konfliktu citelně zvýšila (Nuri 2016: 82). Libyjská ropa je navíc v surovém stavu relativně čistá a vhodná k výrobě leteckého paliva, a tudíž je na trhu velmi žádaná (Joyce 2011).

3.3 Postoj Velké Británie k vojenské intervenci v Libyi

Postoj britských politiků k intervenci v Libyi reflektoval jejich označení libyjského vedení za režim, nikoli za legitimní vládu. Termíny „povstalci“ a „občané Libye“ byly považovány za synonyma a zdůrazňovalo se téma lidských práv a podpory základních svobod (Lewis 2023: 47).

Velká Británie měla zájem intervenovat hned z několika důvodů. Jedním z nich byla obava, že v případě nečinnosti povede libyjská krize k vytvoření nestabilního státu, který by představoval hrozbu pro Evropu, kde precedens tvořily Kaddáfího útoky na britské a americké cíle a podpora terorismu (Lewis 2023: 31). Intervence byla i otázkou britsko-libyjských a britsko-amerických vztahů. Velká Británie se o region severní Afriky a Blízkého východu zajímala v kontextu svých ekonomických zájmů a stabilní nedemokratické vlády vnímala jako hráz proti

zvedající se vlně terorismu. V tomto kontextu byly britsko-libyjské vztahy vnímány jako nekonzistentní (Goulter 2016). Spojené království vnímalo v 70. a 80. letech Libyi jako na stát podporující terorismus, v roce 1984 s ní přerušilo diplomatické vztahy a v roce 1986 se zapojilo do amerického vzdušného útoku na Kaddáfího režim.

V roce 1988 spáchali libyjští agenti teroristický bombový útok na let Pan Am 103, známý pod názvem aféra Lockerbie, který si vyžádal životy 189 občanů Spojených států a 43 Britů (Lewis 2023). V souvislosti s útokem byli zatčeni byli dva libyjští agenti, avšak jeden z nich byl pro nedostatek důkazů propuštěn (Goulter 2016). Vinným byl shledán důstojník libyjské tajné služby Abdelbaset al-Midžráhí, který byl v roce 2009 propuštěn z vězení kvůli tomu, že měl trpět smrtelnou nemocí. Midžráhí se následně se vrátil do Libye. Toto rozhodnutí skotského parlamentu ve Spojených státech vyvolalo rozporuplné reakce a britská ochota k intervenci tak mohla představovat způsob napravení této křivdy (Lewis 2023: 48).

Goulter (2016) sleduje od roku 2000 snahu Velké Británie normalizovat vztahy s Libyí. Výměnou za zastavení vývoje zbraní hromadného ničení uzavřela Velká Británie s Libyí několik dohod, obsahujících mimo jiné návrat libyjských zločinců do vlasti a kontrakty v libyjském ropném průmyslu. Mezi roky 2008 a 2011 panoval ve Spojeném království rozkol způsobený reporty o porušování lidských práv v Libyi. Část politických reprezentantů volala pro revizi dohody o vydávání vězňů, zatímco část prosazovala navýšení exportu vojenského materiálu do Libye. Státy v regionu severní Afriky a Blízkého východu představovaly hlavní odběratele produktů britského zbrojařského průmyslu a normalizace vztahů s Libyí měla zprostředkovat navýšení exportu. Libyjská občanská válka nebyla britskou stranou předvídána a britští občané pracující v ropném průmyslu byli rychle evakuováni. Humanitární situace v Libyi změnila britský postoj ke Kaddáfího režimu a Velká Británie se přidala k Francii v podpoře intervence.

Velká Británie byla jedním ze států podílejícím se na znění rezoluce 1973. Při hlasování o této rezoluci umožňující intervenci použila argument nelegitimnosti

Kaddáfího režimu a tristní situaci občanů Libye, kdy označila Kaddáfího režim za násilný, zdiskreditovaný a páchající násilí na civilistech (United Nations Security Council 2011i: 4). Velká Británie zdůraznila i podporu Ligy arabských států a blízkou spolupráci s Francií na přípravě rezoluce (United Nations Security Council 2011i: 4). Spojené království společně s Francií a USA již muselo mít v březnu 2011 detailně připravené plány na intervenci vedenou ze vzduchu, neboť britská delegace v projevu zabývající se rezolucí 1973 akcentovala právě vyhlášení bezletové zóny společně s autorizací použití všech nutných prostředků k ochraně civilistů a zároveň vyloučila nasazení pozemních jednotek (United Nations Security Council 2011i: 4). Velká Británie naznačila i svůj úmysl intervenovat: „Společně s partnery v arabském světě a NATO jsme nyní připraveni převzít na svá bedra závazky implementace rezoluce 1973 (2011)“⁷ (United Nations Security Council 2011i: 4).

Znění rezoluce 1973 a potažmo tak i vojenská intervence byly představitelem Spojeného království na půdě RB OSN ospravedlněny tímto způsobem: „Hlavní cíl rezoluce je jasný: ukončit násilí, ochránit civilisty a umožnit Libyjcům rozhodnout o své vlastní budoucnosti, osvobozené od tyranie Kaddáfího režimu. Libyjská populace chce ta samá práva a svobody, jaké požadují lidé na Blízkém východě a v severní Africe, a které jsou zakotveny v Chartě OSN. Dnešní rezoluce pokládá váhu Rady bezpečnosti za Libyjské občany v obraně těchto hodnot“⁸ (United Nations Security Council 2011i: 4). Tato formulace je velmi zajímavá, neboť přímo naznačuje svržení Kaddáfího režimu v době, kdy vítězství povstalců ještě nebylo jisté.

---

⁷ „We, along with partners in the Arab world and in NATO, are now ready to shoulder our responsibilities in implementing resolution 1973 (2011)“ (United Nations Security Council 2011i:4).

⁸ „The central purpose of the resolution is clear: to end the violence, to protect civilians and to allow the people of Libya to determine their own future, free from the tyranny of the Al-Qadhafi regime. The Libyan population wants the same rights and freedoms that people across the Middle East and North Africa are demanding and that are enshrined in the values of the United Nations Charter. Today’s resolution puts the weight of the Security Council squarely behind the Libyan people in defence of those values.“ (United Nations Security Council 2011i:4).

Dawson (2022) vnímá britskou účast na vojenské intervenci jako otázku prestiže a snahy Velké Británie zachovat si status velké mocnosti. Libyjská krize byla vnímána v širším kontextu arabského jara, kdy britská vláda chtěla navázat nové diplomatické vztahy s novým libyjským vedením a získat tak vliv v severní Africe a na Blízkém východě. Přestože Tony Blair obnovil diplomatické, bezpečnostní a obchodní styky s Kaddáfího Libyí, libyjský vůdce zůstal zapsán v britském povědomí jako podporovatel terorismu, mimo jiné i proto, že financoval a zajišťoval zbraněmi irskou teroristickou skupinu známou jako Prozatímní irská republikánská armáda. Oproti tomu David Cameron neměl ke Kaddáfímu kladný postoj a považoval propuštění viníka aféry Lockerbie skotskou vládou za chybu, která poškodila image Spojeného království.

Postoj Velké Británie k vojenské intervenci v Libyi dobře popisuje i způsob, kterým se vyjádřila v RB OSN 2. listopadu 2011, po smrti Kaddáfího a vítězství povstalců, k ruské a čínské kritice vojenské intervence, kterou tyto dva státy ve svých výročí označily za ilegální a v rozporu s přijatými rezolucemi a Chartou OSN: „Konflikt v Libyi skončil. Národní přechodná rada oznámila osvobození země. Libyjci vedli tuto snahu. Jejich obětavost a odhodlání přinesly svobodu. Mezinárodní společenství rovněž sehrálo svou roli, včetně ochrany civilistů a podpory humanitární pomoci, v souladu s rezolucemi Rady“⁹ (United Nations Security Council 2011q: 12).

3.4 Postoj Francie k vojenské intervenci v Libyi

Francie byla velkým proponentem humanitární intervence v Libyi a na půdě RB OSN měla bezpochyby nejvíce emocionálně zabarvené projevy vyzývající mezinárodní společnost a RB k jednání ve prospěch civilního obyvatelstva Libye (United Nations Security Council 2011i: 2; United Nations Security Council 2011i: 2).

---

⁹„The conflict in Libya has ended. The National Transitional Council has announced the country's liberation. The Libyan people led that effort. Their sacrifice and determination brought about their freedom. The international community has also played its role, including by protecting civilians and supporting humanitarian aid, in accordance with the resolutions of the Council“ (United Nations Security Council 2011q: 12).

Francie měla v Libyi významné energetické zájmy, což vytvářelo její strategický zájem o stabilitu v regionu. Francie začala diskutovat o intervenci na základě konceptu R2P s Velkou Británií, neboť geografická poloha Libye společně s nestabilní vnitropolitickou situací v zemi představovaly pro evropské státy potenciální hrozbu v podobě nezvladatelných migračních vln a otevřeného koridoru pro pašování zbraní. Oba státy nabyly přesvědčení, že vojenská intervence představuje lepší alternativu k nečinnosti a očekávaly, že bude efektivní a nevyžádá si vysoké náklady. Francie také předpokládala, že libyjská krize povede k pádu režimu stejně jako v Egyptě a Tunisku a urychlením tranzice režimu poslouží humanitárním cílům (Heisbourg 2016). Francie společně s Velkou Británií následně vyvíjely tlak na Spojené státy, aby intervenci podpořily (Davidson, 2013).

Co se týká politických vztahů, Kaddáfího vláda nebyla ve Francii vnímána v pozitivním světle. Francouzsko-Libyjské vztahy byly poznamenány útokem na letadlo soukromé francouzské aerolinky letící do Paříže, obdobně jako tomu bylo v případě aféry Lockerbie. Mezi oběťmi bylo 54 občanů Francie. V roce 2007 pomohl prezident Sarkozy zajistit propuštění bulharských zdravotních sester a palestinského lékaře uvězněných v Libyi, mimo jiné výměnou za Kaddáfího státní návštěvu Paříže, kterou však Francie, kvůli bezpečnostním opatřením vyžádaným ze strany Kaddáfího, považovala za urážku (Heisbourg 2016).

Reprezentant Francie se na jednáních RB nejčastěji odvolával na principy doktríny R2P, kterou Francie považovala za relevantní k řešení situace v Libyi. Na jednání z 26. 2. 2011 francouzský velvyslanec uvítal přijetí rezoluce 1970 a zdůraznil, že text rezoluce se odvolává na zodpovědnost státu chránit své obyvatele a zodpovědnost mezinárodní společnosti intervenovat, pokud státy ve své povinnosti selžou (United Nations Security Council 2011h: 5). Tento argument byl znovu vyjádřen i na dalších jednáních a představoval tak hlavní argument k ospravedlnění provedení vojenské intervence (United Nations Security Council 2011m: 13).

Francie se podílela na přípravě znění rezoluce 1973 a ve vyjednávání o vojenské intervenci v Libyi hrála vedoucí roli. Pro Francii byla důležitá podpora Ligy Arabských států a Africké unie, nevyloučila však použití vojenských prostředků

k řešení krize i bez mandátu OSN v případě nepřijetí rezoluce 1973 tak, jako tomu bylo v případě Kosova v roce 1999 (Davidson, 2013: 318-319).

Francie ve svém projevu před hlasováním o přijetí rezoluce 1973 silně zdůrazňovala humanitární aspekty ospravedlňující použití všech nutných prostředků k implementaci bezletové zóny a ochraně civilistů, urgenci situace a břímě odpovědnosti mezinárodní společnosti (United Nations Security Council 2011i: 3). Francie prosazovala její přijetí jako logický krok v návaznosti na předešlou rezoluci 1970, jednomyslně přijatou jako opatření k zastavení násilí proti civilistům, mimo jiné i na základě možného páchání zločinů proti lidskosti, která se prokázala jako nedostatečná (United Nations Security Council 2011i: 2). Upozornila, že míra násilí proti civilnímu obyvatelstvu se zvýšila, popsala Kaddáfího násilné znovudobývání osvobozených měst a apelovala na nutnost podpořit civilní obyvatelstvo a nedovolit, aby byla vláda práva a mezinárodní morálnost pošlapána. Těmito důvody následně vysvětlila potřebu přijetí rezoluce 1973 ve stávajícím znění (United Nations Security Council 2011i: 2-3).

3.5 Postoj Ruska k vojenské intervenci v Libyi

Ruská federace (RF) opakovaně projevila negativní postoj k intervenci v Libyi. V projevech ruského diplomata Vitalije Čurkina se objevují vyjádření zhodnocující situaci v Libyi jako řešitelnou politickými prostředky a deklarace ruského záměru řešit krizi nevojensky (United Nations Security Council 2011h: 44; United Nations Security Council 2011i: 8).

V kontextu libyjské krize je zcela zásadní ruská reakce na rezoluci 1973. Přestože dala RF jasně najevo, že s obsahem rezoluce nesouhlasí, nezabránila jejímu přijetí užitím práva veta. Ruský velvyslanec prohlásil, že:

„[P]ráce na tomto dokumentu nebyla v souladu se standardním fungováním Rady Bezpečnosti. V podstatě velká škála otázek vznesených Ruskem a dalšími členy RB zůstala nezodpovězena. Tyto otázky byly konkrétní a legitimní a týkaly se toho, jak by byla bezletová zóna zajišťována, jaká by byla pravidla ozbrojeného střetu a jaké by byly limity v použití síly. Kromě toho se návrh rezoluce proměňoval přímo před

našima očima, přesahoval původní koncept vznesený Ligou Arabských států. V textu byla zakomponována opatření, která by potencionálně mohla otevřít dveře vojenské intervenci ve velkém měřítku. Během vyjednávání byly proneseny vyjádření hlásající absenci těchto úmyslů. Všimli jsme si jich. Znovu podtrhuji, že jsme konzistentní a pevní obhájci ochrany civilních obyvatel. Vedení tímto základním principem a stejně tak společnými humanitárními hodnotami sdílenými s oběma sponzory rezoluce a dalšími členy Rady, Rusko neznemožnilo přijetí této rezoluce“¹⁰ (United Nations Security Council 2011i: 8).

Z projevu ruského diplomata Vitalije Čurkina je patrná nespokojenost se způsobem projednávání i obsahem rezoluce a obavy z možné intervence. Vzhledem k jeho vyjádření nelze předpokládat, že by si RF nebyla vědoma potencionálních britských, francouzských a amerických aspirací humanitární intervenci podniknout, a tak se nabízí otázka, z jakého důvodu Rusko nezabránilo přijetí rezoluce. Zásadní je zejména odvolávání se na společné hodnoty se sponzory rezoluce, kterými byly Velká Británie, Francie, USA a Libanon. Tento výrok je vhodné zasadit do kontextu zlepšujících se vztahů s USA a evropskými mocnostmi od roku 2009. Mezi tehdejší ruské zájmy patřil vstup do Světové obchodní organizace¹¹, který by mohl být ohrožen zhoršením vztahů s členskými státy rozhodujícími o přijetí Ruska (Chivvis 2014: 60, 61; Larssen 2016: 78).

Motivaci pro ruskou pasivitu by mohly vysvětlit i rusko-libyjské vztahy. Po rozpadu Sovětského svazu mělo Rusko v Libyi obchodní zájmy v omezeném měřítku a taktéž podpořilo sankce proti Libyi v době kdy aktivně podporovala terorismus. Nové ekonomické vztahy byly navázány až v roce 2008, kdy po návštěvě prezidenta Putina v Libyi získalo Rusko v Libyi zakázky například v oblasti

---

¹⁰„Unfortunately, work on that document was not in keeping with standard practice in the Security Council. In essence, a whole range of questions raised by Russia and other members of the Council remained unanswered. Those questions were concrete and legitimate and touched on how the no-fly zone would be enforced, what the rules of engagement would be and what limits on the use of force there would be. Furthermore, the draft was morphing before our very eyes, transcending the initial concept as stated by the League of Arab States. Provisions were introduced into the text that could potentially open the door to large-scale military intervention. During negotiations on the draft, statements were heard claiming an absence of any such intentions. We take note of these. I underscore yet again that we are consistent and firm advocates of the protection of the civilian population. Guided by this basic principle as well as by the common humanitarian values that we share with both the sponsors and other Council members, Russia did not prevent the adoption of this resolution“ (United Nations Security Council 2011i: 8).

¹¹ RF do ní vstoupila 22. srpna 2012.

železniční dopravy. Během nepokojů v Libyi začalo Rusko evakuovat své občany pracující pro ruské filmy podílející se na ruských zakázkách. Rezoluce 1970, pro jejíž přijetí Rusko hlasovalo, ohrozila ruské obchodní zájmy v Libyi, které tudíž nemohly představovat rozhodující faktor při rozhodování o intervenci. Použití práva veta při hlasování o rezoluci 1973 by tudíž ruské obchodní zájmy v Libyi neochránilo. Libye pravděpodobně nebyla pro Rusko natolik důležitá z ekonomického či geopolitického hlediska, aby použilo právo veta (Larssen 2016: 77). Lze tedy předpokládat, že RF vnímala politické zisky získané skrze zdržení se hlasování oproti použití práva veta za výhodnější.

Dle některých autorů (Katz 2012) je dobré vzít v potaz i to, že Rusko jakožto stálý člen rady bezpečnosti chce zachovat svůj status velmoci, což má také vliv na jeho rozhodování ohledně použití práva veta. V případě Libye 10 států vyjádřilo podporu rezoluce 1973 v jejím odhlasovaném znění a použití práva veta při hlasování by mohlo vést k provedení intervence bez mandátu RB, což by ohrozilo autoritu RB a ruské zájmy jakožto stálého člena (Larssen 2016: 79).

Ruský postoj k rezoluci 1973 je také možné považovat za strategii otevírající příležitost kritizovat zainteresované aktéry intervence a NATO za účelem získání sympatií v postkoloniálních zemích globálního jihu (Chivvis 2014: 60, 61). Kritika provedené intervence skutečně byla podstatnou součástí ruských projevů, a to počínaje jednáním RB ze 17. 3. 2011 (United Nations Security Council 2011i: 8), na kterém se hlasovalo o přijetí rezoluce 1973. V tomto projevu ruský velvyslanec odsoudil horlivost Francie, Velké Británie a Spojených států prosadit stávající znění rezoluce a varoval před humanitárními následky vojenských intervencí, za které by v případě provedení humanitární intervence intervenující státy nesly plnou zodpovědnost. Velvyslanec také jasně prohlásil, že vojenská intervence by vedla k destabilizaci bezpečnostní situace na Blízkém východě a v severní Africe.

Další příklady negativního postoje Ruska k vojenské intervenci v Libyi na následných jednáních RB OSN se zaměřily na kritiku postupu USA a NATO,

akcentovaly neproporční použití síly vedoucí ke ztrátám na životech civilního obyvatelstva a vnímaný nesoulad provedených vojenských operací s mandátem daným rezolucí 1973 (United Nations Security Council 2011m: 9; United Nations Security Council 2011n: 3).

Kritika vojenské intervence v Libyi nakonec eskalovala do prohlášení ze dne 2. 11. 2011, kdy dal velvyslanec Ruské federace stálým členům RB OSN, kteří se podíleli na libyjské intervenci jasně najevo ruský negativní postoj k vojenské intervenci, kterou RF vnímala jako nelegální:

„Při posledním informačním jednání s žalobcem Mezinárodního trestního soudu jsme uvedli, že soud by měl pečlivě zvážit činy všech stran libyjského konfliktu. Připomínáme, že Rada převedla celou libyjskou situaci na soud podle usnesení 1970 (2011) - nejen situaci týkající se činů režimu Al-Kaddáfího. Počet civilních obětí a rozsah zničení civilních objektů v důsledku jednání všech stran konfliktu v Libyi je velmi vysoký. Bohužel i činy aliančních sil NATO způsobily oběti mezi civilisty. Nemůžeme než být znepokojeni nejnovějšími informacemi z Libye týkajícími se odhalování masových hrobů, jak rebelů, tak příznivců Al-Kaddáfího. Věříme, že všichni, kdo jsou vinni nezávažnějšími zločiny podle mezinárodního práva, spáchanými během konfliktu v Libyi, budou potrestáni“¹² (United Nations Security Council 2011q: 6).

Tímto výrokem RF označuje alespoň část libyjské vojenské intervence za zločinný akt spáchaný intervenujícími státy, který by měl být vyšetřován Mezinárodním trestním soudem, čímž vyjadřuje nejen svůj neoblomný postoj k nevhodnosti

---

¹²„During the last briefing by the ICC Prosecutor, we said that the Court should carefully consider the actions of all parties in the Libyan conflict. We recall that, pursuant to resolution 1970 (2011), the Council transferred the entire Libyan situation to the Court — not just the situation pertaining to the actions of the Al-Qadhafi regime. The number of civilian casualties and the scale of the destruction of civilian sites as a result of the actions of all parties to the conflict in Libya is very great. Unfortunately, civilian casualties were also caused by the actions of known NATO coalition forces. We cannot but be alarmed about the most recent information from Libya with regard to the uncovering of mass graves, of both rebels and supporters of Al-Qadhafi. It is our belief that all who are guilty of the most serious crimes under international law committed during the conflict in Libya will be punished“ (United Nations Security Council 2011q: 6).

vojensky intervenovat v libyjském konfliktu, ale i kritiku vměšování se do vnitřních záležitostí států členy NATO.

3.6 Postoj Číny k vojenské intervenci v Libyi

V rámci svých projevů v Radě bezpečnosti OSN Čína opakovaně vyjádřila svoji preferenci řešit konflikt v Libyi mírovými prostředky (United Nations Security Council 2011m: 10). Příkladem může být vyjádření čínského diplomata z jednání ze dne 26. 2. 2011: „Z našeho pohledu je velice urgentní zajistit okamžité zastavení násilí, vyhnout se dalšímu krveprolití a civilním ztrátám, obnovit stabilitu a normální řád co nejdříve a vyřešit současnou krizi mírovými prostředky jako je dialog“¹³ (United Nations Security Council 2011h: 4). Kromě toho Čína také apeluje na to, aby RB dodržovala Chartu OSN a normy mezinárodního práva, včetně respektování suverenity, nezávislosti, jednoty a územní integrity Libye (United Nations Security Council 2011i: 10).

Čína hrála vzhledem ke své politice nevměšování se do vnitřních záležitostí států v libyjské krizi pouze velmi omezenou roli. Čínská zahraniční politika má za cíl upevnit legitimitu vládnoucího komunistického režimu, a proto dodržuje principy suverenity a politické nezávislosti jako štít proti kritice. Čína však udržuje silné ekonomické vztahy s africkými státy, zejména s těmi bohatými na nerostné suroviny, které jsou pro klíčové pro její další růst. Čínská politika budování ekonomických vztahů se státy bez ohledu na jejich politický systém zahrnovala i Libyi, kde měla velké investice. Čínské firmy v Libyi zaměstnávaly velké množství čínských občanů, které po vypuknutí nepokojů začala Čína masivně evakuovat (Ding 2016).

Ačkoliv Čína začala s evakuací ještě před schválením rezoluce 1970, rezoluce představovala důležitý dokument žádající libyjské autority o ochranu osob cizí národnosti a spolupráci členských států při jejich evakuaci. Do znění této rezoluce se nepochybně promítly i čínské a ruské zájmy, neboť to byli právě představitelé

---

¹³ „In our view, it is of the greatest urgency to secure the immediate cessation of violence, avoid further bloodshed and civilian casualties, restore stability and normal order as soon as possible, and resolve the current crisis through peaceful means, such as dialogue“ (United Nations Security Council 2011h:4).

těchto států, kteří ve svých projevech tuto část akcentovali (United Nations Security Council 2011h: 4).

K evakuaci mobilizovala Čína svou armádu, jejíž prostředky byly zčásti použity k transportu. Tento krok však mohl být interpretován jako určitá forma intervence, což je v rozporu s tradiční politikou nevměšování se do vnitřních záležitostí států (Shesterinina 2016). Využití armádních kapacit k evakuaci civilistů z Libye tak vedlo k vytvoření nového imperativu čínské zahraniční politiky, a to ochrany čínských občanů v zahraničí (Zerba 2014).

Čínská preference pro budování ekonomických vztahů a nevměšování se do vnitřních záležitostí státu předznamenává nejasnou pozici Číny vůči vnitrostátním konfliktům, což učinilo čínskou roli pasivní. Čína se v Libyi nechtěla angažovat vzhledem ke své zahraniční politice a rozhodla se uznat národní přechodovou radu NTC až po dobytí v Tripolisu v srpnu 2011, kdy už Kaddáfí neměl šanci vrátit se k moci (Ding 2016). Postoj Číny ke státní suverenitě a k vnitřním záležitostem Libye lze dobře sledovat na jednáních RB po přijetí rezoluce 1973, kdy Čína kritizuje probíhající vojenskou intervenci a prohlašuje, že: „Mezinárodní společnost musí respektovat suverenitu, nezávislost, jednotu a teritoriální integritu Libye. Vnitřní záležitosti a osud Libye musí být ponechán v rukou Libyjců. Nesouhlasíme se svévolnou interpretací rezolucí nebo jiných akcí překračujících mandát daný RB“¹⁴ (United Nations Security Council 2011m: 10).

Ve zkoumání čínského přístupu k vojenské intervenci v Libyii hrají důležitou roli i čínsko-libyjské politické vztahy, které vysvětlují nejasný postoj k politickému režimu Libye. Čína měla s Kaddáfím napjaté vztahy zejména kvůli libyjským vztahům s Tchaj-wanem, postojem k čínskému navazování ekonomických vztahů s africkými státy a později eskalaci občanské války a neschopnosti ochránit čínské občany v přítomné v Libyi (Shesterinina 2016).

---

¹⁴ „The international community must respect the sovereignty, independence, unity and territorial integrity of Libya. The internal affairs and fate of Libya must be left up to the Libyan people to decide. We are not in favour of any arbitrary interpretation of the Council’s resolutions or of any actions going beyond those mandated by the Council“ (United Nations Security Council 2011m: 10).

Čína představuje díky své klíčové politice nevměšování alternativní model k liberálním demokraciím, které vyžadují po zemích globálního jihu splnění nesčetných podmínek a implementaci politických reforem pro poskytnutí půjček a rozvojové pomoci. Tato strategie umožnila Číně získat podporu mnoha afrických států. Jako vzestupující ekonomické velmoci Číně záleží na vztazích jak se státy globálního jihu, tak i s tradičními západními mocnostmi, což může vést k politickému konfliktu, zejména pokud se jedná o téma lidských práv. Čína, stejně tak jako Rusko projevila nesouhlas se zněním rezoluce 1973, které označila za nejasné, a zdržela se hlasování (United Nations Security Council 2011i:3). Libye tedy v kontextu dodržování lidských práv a vztahů se stálými i nestálými členy RB OSN představovala jeden z konfliktů, ve kterém by kvůli široké podpoře rezoluce 1973 mohlo použití práva veta vést k poškození čínské pověsti (Zerba 2014).

Pro Čínu jsou důležité i regionální organizace, které vnímá jako prostředek vyjádření zahraniční politiky. Bere v potaz jejich názor v případě, že postoj členských států organizace je jednotný, tak jak tomu bylo v případě Africké unie a Ligy arabských států žádající zavedení bezletové zóny vyjádřené v rezoluci 1973 a také v případě, že nerespektování jejich názoru by mohlo poškodit jejich vztahy (Fung 2016). Tento aspekt čínské zahraniční politiky byl vyjádřen na několika jednáních RB OSN, a to na jednání ze dne 26. 2. 2011, na kterém se čínský velvyslanec odvolával na mezistátní vztahy: „Vzhledem k současné zvláštní situaci v Libyi a zájmům a názorům arabských a afrických zemí se čínská delegace rozhodla hlasovat pro přijetí rezoluce 1970“¹⁵ (United Nations Security Council 2011h: 4). Dalším příkladem odvolávání se na vztahy s africkými a arabskými státy lze najít v projevu ze dne 17. 3. 2011, ve kterém Čína tímto způsobem vysvětlila zdržení se hlasování o rezoluci 1973 a nepoužití práva veta

---

¹⁵ „Taking into consideration the special situation in Libya at this time and the concerns and views of the Arab and African countries, the Chinese delegation voted in favour of resolution 1970 (2011), which the Council just adopted“ (United Nations Security Council 2011h: 4).

navzdory svému negativnímu postoji k použití síly v mezinárodních vztazích
(United Nations Security Council 2011i:3).

4 Sýrie

4.1 Kontext konfliktu

Syrský konflikt je komplikovaný kvůli množství státních i nestátních aktérů rozdělených etnicitou, vyznáním a mírou radikalizace. Tato diverzita dává vzniknout nepřehledné situaci, ve které se mezi sebou střetávají velmoci, regionální mocnosti, sunitští a šíitští Arabové, Alávité, Kurdové, Al-Káida, Hizballáh, ISIS, Al-Nusra a další. V Sýrii tak dochází k několika různým krizím zároveň, včetně terorismu, hrubému porušování lidských práv a masivním migračním vlnám, které zasáhly i Evropu (Akhtar – Nageen 2019).

Příčiny Syrské krize byly různorodé: dědičná pozice prezidenta, korupce, nespravedlnost, zhoršení socioekonomických podmínek a vzrůstající počet vzdělané mládeže. Jednou z hlavních příčin byly i nerovně nastavené státní struktury, které nebraly ohled na demografickou strukturu státu. Dle *CIA World Factbook* (2024) v Sýrii žije přibližně 23 milionů obyvatel, z nichž jsou drtivá většina muslimové, a to konkrétně Sunnitě (74 %). Přestože sunnitští muslimové tvoří většinu obyvatelstva, kvůli socioekonomickým rozdílům a rozdílnému způsobu života mezi obyvateli měst, venkova a kočovnými kmeny nedokázali vytvořit jednotnou společnost. Tato nejednota umožnila Alávitské menšině podniknout v roce 1963 vojenský převrat a ovládnout důležité vládní, vojenské a ekonomické posty (Akhtar – Nageen 2019: 11, 12).

Sýrie byla závislá na zahraničním kapitálu, který získávala nejdříve od Sovětského svazu a později od Arabských petrostátů, které v letech 1975-1980 poskytl Sýrii 4 miliardy dolarů. Po rozpadu Sovětského svazu a snížení ceny ropy došlo k výpadku financování z obou zdrojů a Sýrie byla nucena přistoupit k restrukturalizaci ekonomického systému. Původní systém byl sovětského typu a přechod na tržní model společně s ukončením státních dotací na potraviny a palivo způsobil prudký nárůst cen projevující se měřitelným zhoršením socioekonomických podmínek obyvatel a snížením průměrné délky života (Akhmedov 2022: 708).

Stát byl téměř pět desetiletí ve stavu ohrožení, který dával prezidentům neomezené pravomoci, což vedlo k silné personifikaci režimu a vytvoření systému se silnou rolí prezidenta a slabými institucemi. Ukončení tohoto stavu bylo jedním z hlavních požadavků protestujících, společně s rozšířením občanských práv a vytvořením demokratických institucí (Akhtar – Nageen 2019). Roli sehrála i socioekonomická nestabilita způsobená katastrofálním suchem, které vedlo k masivní vnitrostátní migraci a nedostatečná reakce vlády na tuto katastrofu (Karim – Islam 2016).

V roce 2011 vedly v duchu Arabského jara represe společně s nepotismem a korupcí přítomnou v systému k vypuknutí povstání proti Asadovu režimu (Akhtar – Nageen 2019). Snahy Asadova režimu mitigoval krizi na sebe vzaly podobu vysílání alávitických civilních milic Šabiha do oblastí obývaných sunity, kteří při potlačování protestů nezřídka usmrtili neozbrojené civilisty, použití přehnaného násilí ozbrojenými složkami státu a násilné přesídlování povstalců (Karim – Islam 2016).

Za účelem jeho zachování režimu se prezident obrátil na externí spojence jako je Hizballáh, Írán a Rusko, zatímco další externí aktéři se zapojili do konfliktu na straně povstalců. Tento vývoj vedl k internacionalizaci konfliktu, který se změnil z občanské války na mnohostranný konflikt charakterizovaný nejednotností požadavků a cílů zúčastněných stran. Syrská válka se navíc stala zástupnou válkou mezi regionálními mocnostmi v kontextu tzv. studené války na Blízkém východě mezi sunitskou Saúdskou Arábií angažující se na straně povstalců a šíitským Íránem podporujícím Asadův režim (Akhtar – Nageen 2019).

Venkovské obyvatelstvo, které bylo nejvíce zasaženo změnou ekonomického systému společně se suchem v předchozích letech se přesunulo do měst, která se tak stala centry odporu. Asadova podpora islámského odboje v Palestině a Libanonu otevřela cestu k radikalizaci obyvatelstva žijícího v pohraničních oblastech, které začalo vnímat umírněný islám a sekulární politiky státu v negativním světle. Tato situace rozdmýchala vnitrostátní etnické spory a syrská společnost se rozpadla (Akhmedov 2022).

Syrské povstání se vyznačovalo religiózními prvky, nejvýznačnější protirežimní skupiny vnímaly režimní politiku jako podřizující se Íránu, Izraeli a dalším zemím a pociťovaly nedostatek suverenity. Tyto argumenty se staly hlavní motivací pro svržení režimu. I přes značnou roztříštěnost protirežimních sil, za hlavní body, které je spojovaly by se daly označit Sunnitská větev islámu, radikalismus a nutnost sesazení Asada. Vize nastolení islámského státu řídicího se právem šaría prosazované radikálními uskupeními vytvářelo rozpory se zahraničním odporem, který prosazoval pojetí sekulární. Jakákoli snaha o sjednocení z vnějšku byla vnímána negativně stejně tak, jako snahy Západních mocností sjednotit tyto rozporuplné celky (Akhmedov 2022).

V druhé polovině roku 2012, po tom, co povstalci porazili režimní jednotky na severu země a přiblížily se k Damašku, byla situace v Sýrii Mezinárodním výborem Červeného kříže oficiálně označena za občanskou válku. V dubnu 2013 byla založena teroristická skupina ISIS, která v druhé polovině roku 2014 vyhlásila na části území chalífát. Vzestup ISIS vedl k větší medializaci krize a společně s reporty o použití chemických zbraní režimem proti civilistům vedlo k většímu zapojení stálých členů RB. RB OSN přijala rezoluci 2165 autorizující přeshraniční humanitární pomoc v oblastech ovládaných povstalci a Spojené státy začaly trénovat vybrané syrské síly a poskytovat jim materiální podporu v boji proti ISIS (Blanchard 2023). Západní mocnosti si byly vědomy hrozby, kterou militantní islamisté používající povstalecké taktiky představují a rozhodly se zneškodnit nejdříve tuto hrozbu. Svržení Asadova režimu se tak stalo až sekundárním cílem (Akhmedov 2022).

V září 2014 USA společně s Bahrajnem, Saúdskou Arábií, SAE, Katarem a Jordánskem zahájily vzdušné útoky proti ISIS. V září roku 2015 zahájilo na žádost syrské vlády vzdušné útoky Rusko. Ve stejném roce došlo k mírovým kongresům, které však ztroskotaly na rozdílném pohledu vnějších mocností, zejména stálých členů RB OSN, na roli Bašára Asada a změnu režimu. 26. února 2016 přijala RB OSN rezoluci 2268 požadující příměří, která však byla ignorována ozbrojenými aktéry jako je ISIS a Al-Nusra (Karim – Islam 2016).

Míru podporu současně zvýšily i státy podporující Sýrii. Írán poskytl Sýrii úvěr k zaplacení armády, několik tisíc vojáků Libanonské větve Hizballáhu, Šíitské

milice z Iráku a Afghánistánu a vojenské poradce. Ruské intervence ve prospěch režimu umožnili syrské vládě získat zpět kontrolu nad přibližně polovinou území státu. Tato podpora se projevila například i při znovudobytí města Aleppo, které bylo centrem protirežimního odporu (Akhmedov 2022).

V prosinci 2016 byla mezi Ruskem, Tureckem a velkou částí Syrské opozice vytvořena dohoda o mírovém řešení konfliktu prostřednictvím vytvoření přechodné vlády s participací protirežimní opozice. Ruské diplomatické snahy spočívaly především v kontaktu ruských vojenských důstojníků s důstojníky syrské opozice. (Akhmedov 2022).

Od roku 2017 probíhaly další mírové procesy mezi syrskou vládou a opozičními silami v hlavním městě Kazachstánu Astana podporované Ruskem, Íránem a Tureckem a jednání v Ženevě podporované ze strany OSN, které potvrdily názorovou rozštěpenost stálých členů RB ohledně Sýrie (Blanchard 2023). V roce 2017 se také podařilo syrským opozičním silám dobýt hlavní město samozvaného Islámského státu Rakka,

Spojené státy podnikly za funkčního období prezidenta Trumpa další vzdušné útoky mířené proti Asadovu režimu jako reakci na použití chemických zbraní režimem. ISIS byl v Sýrii poražen v roce 2019, avšak některé jeho buňky zůstávaly funkční i v roce 2021 (Blanchard 2023).

Bašár Asad obhájil svůj mandát v roce 2021, avšak za jediného legitimního reprezentanta Sýrie je považována Spojenými státy, Francií, Velkou Británií a EU Národní koalice sil revoluce a syrské opozice, známá také jako Syrská opoziční koalice, která vznikla v roce 2012, zatímco Rusko a Čína nadále považují Asadův režim za právoplatný (Karim – Islam 2016).

4.1.1 Relevantní rezoluce přijaté v letech 2014–2016

V letech 2014–2016 přijala RB OSN 17 rezolucí, avšak kvůli neshodám stálých členů žádná z nich neumožnila komplexní a dostatečné řešení situace. Mezi nejvýznamnější patří rezoluce 2139 z roku 2014 a 2268 z roku 2016, které žádaly zastavení bojů a umožnění přístupu k humanitární pomoci. Vzhledem

k rozdílným postojům stálých členů RB OSN k vládě Bašára Asada žádná z přijatých rezolucí neumožňovala provedení vojenské intervence a mnoho z nich obsahovalo fráze o závazku RB dodržovat suverenitu, nezávislost, jednotu a teritoriální integritu Sýrie a řídit se zásadami Charty OSN (United Nations Security Council 2014e).

Rezoluce 2139 (United Nations Security Council 2014d) vyjádřila hluboké znepokojení nad rychle se zhoršující humanitární situací v Sýrii a odsoudila útoky páchané teroristickými skupinami. Požadovala také, aby všechny strany syrského konfliktu, obzvláště syrská vláda umožnily přístup humanitární pomoci v obléhaných oblastech a přes hranice na nepolitické bázi a okamžité ukončení násilí proti civilnímu obyvatelstvu a vyjádřila úmysl podniknout další kroky v případě, že nebude dodržována.

V rezoluci 2165 (United Nations Security Council 2014e) RB OSN odsoudila nedostatečnou implementaci předcházející rezoluce syrskou vládou a porušování lidských práv a mezinárodního humanitárního práva ze strany syrské vlády a ozbrojených skupin. Autorizovala také přeshraniční přístup pro OSN a její partnery za účelem doručení humanitární pomoci bez souhlasu syrské vlády a založila monitorovací mechanismus pro doručování humanitární pomoci na 180 dní.

Rezoluce 2170 (United Nations Security Council 2014f) se zabývala terorismem. Odsuzuje teroristické útoky a rekrutaci zahraničních bojovníků teroristických skupin spřízněných s Al-Káidou a požaduje, aby členské státy OSN přijaly opatření k zastavení přílivu zahraničních bojovníků do Sýrie. Na téma terorismu navazuje rezoluce 2178 (United Nations Security Council 2014g), která rozšířila rámec spolupráce v protiteroristickém boji tím, že zavedla nutnost pro členské státy reagovat na hrozbu zahraničních teroristických bojovníků prostřednictvím mezinárodní spolupráce a prevenci násilného terorismu na úrovni jednotlivých států.

Prostřednictvím rezoluce 2191 prodloužila RB OSN autorizaci pro přeshraniční přístup humanitární pomoci do 10. 1. 2016 (United Nations Security Council 2014h). Rezoluce 2199 se zabývá zastavením financování teroristických skupin

ISIS a Al-Nusra prostřednictvím zákazu obchodovat s těmito skupinami a zmražením podezřelých účtů (United Nations Security Council 2015d).

Odsouzení použití chemických zbraní se objevuje v rezoluci 2209. Tato Rezoluce odsuzuje použití toxických chemikálií jako je chlór a zdůrazňuje, že ti, kdo je použijí budou nést odpovědnost (United Nations Security Council 2015e). Na téma chemikálií navazuje rezoluce 2235, která navrhuje založení společných výzkumných mechanismů k vyšetřování použití chemických zbraní v Sýrii (United Nations Security Council 2015f).

Rezoluce 2249 vyzývá členské státy k použití všech nezbytných prostředků na území ovládaném ISIS k zastavení teroristických útoků a odsuzuje teroristické útoky spáchané skupinou ISIS mimo Sýrii, mezi které patří podzimní útoky v Ankaře, Bejrútu a Paříži (United Nations Security Council 2015g).

Rezoluce 2254 se zaměřuje na politické řešení konfliktu a požaduje okamžité zastavení útoků proti civilistům a civilní infrastruktuře (United Nations Security Council 2015h). Rezoluce 2258 obnovuje přeshraniční humanitární pomoc a vyzývá členské státy k tomu, aby zabránili vstupu a odchodu zahraničních teroristických bojovníků ze Sýrie a označuje zhoršující se humanitární situaci v Sýrii za hrozbu pro mír a bezpečnost v regionu (United Nations Security Council 2015i). Rezolucí 2268 RB OSN požaduje okamžitou implementaci rezoluce 2254 a vyžaduje, aby se všichni aktéři, na které se vztahuje dohoda o příměří, řídili tímto nařízením (United Nations Security Council 2016n).

Rezoluce 2314 prodlužuje mandát mise vyšetřující použití chemických zbraní (United Nations Security Council 2016o). Mandát je dále prodloužen rezolucí 2319 (United Nations Security Council 2016p). Rezoluce 2328 požaduje evakuaci obyvatel Aleppa a přístup pro OSN za účelem monitorování evakuace (United Nations Security Council 2016q). Rezolucí 2332 obnovuje RB OSN autorizaci pro přeshraniční humanitární pomoc (United Nations Security Council 2016r). RB OSN v rezoluci 2336 vítá snahu Ruska a Turecka ukončit násilí a zahájit politický proces v Astaně (United Nations Security Council 2016s).

4.2 Postoj USA k vojenským intervencím v Sýrii

Spojené státy měly se Sýrií napjaté vztahy. Hlavními otázkami negativně ovlivňujícími jejich vztahy před Arabským jarem byly arabsko-izraelský konflikt, iránsko-syrské vztahy umožňující transport iránských zbraní do rukou Hizballáhu v Libanonu, kde se podílely na jeho destabilizaci a syrský arzenál chemických zbraní. V roce 1979 přidaly Spojené státy Sýrii na seznam států podporujících terorismus kvůli syrské podpoře palestinských skupin bojujících proti Izraeli a uvalily na něj ekonomické sankce (Sharp 2008).

Mezi hlavní americké zahraničně-politické zájmy v Sýrii patřilo nastolení prozápadního demokratického státního zřízení, které by posílilo americké ekonomické a politické postavení v regionu. Silné syrské vztahy s Ruskem a do určité míry i s Čínou navíc představují hrozbu pro americkou pozici v regionu a změna režimu by vytvořila bezpečnější prostředí pro Izrael (Akhtar – Nageen 2019; Karim – Islam 2016).

USA se zpočátku angažovaly pouze v humanitární pomoci a neletální podpoře povstaleckých skupin, což bylo způsobeno neochotou postavit se Rusku a neúspěšnými pokusy o nastolení demokratického systému v Afghánistánu, Iráku a Libyi. Změna přišla až s nárůstem teroristických aktivit páchaných skupinami jako je ISIS, kdy USA začala podporovat Kurdskou opozici letálními prostředky a podnikat vzdušné útoky. Porážka teroristů se však stala pro USA důležitější než změna režimu a po porážce IS prezident Trump americké vojáky ze Sýrie stáhl (Akhtar – Nageen 2019).

USA na jednání RB OSN jasně zaujaly negativní postoj k Asadově režimu a akcentovaly humanitární aspekty konfliktu. Velvyslankyně USA na prvním jednání ohledně Sýrie v roce 2014 vyjádřila spokojenost nad dosažením konsenzuálního přijetí rezoluce 2139, která dle ní představuje dlouho odkládaný a nutný krok k přijetí syrské reality (United Nations Security Council 2014a: 6). Zároveň však nepřímo kritizovala Rusko a Čínu stojící na straně Asadova režimu a blokuující přijetí rezolucí navzdory zločinům páchaným syrskou vládou proti civilistům: „Bez ohledu na to, co se událo či neudálo v Radě bezpečnosti během posledních tří let, syrský lid naneštěstí musel žít ve skutečném světě. (...) Celý svět

považuje za pozoruhodné, že Radě bezpečnosti trvalo tři roky uznat základní skutečnosti a vyzvat k dodržování takovýchto základních principů lidskosti (...)“¹⁶ Velvyslankyně dále vyzvala členy RB a mezinárodní společnosti k vyvíjení tlaku na Damašek a aktéry, kteří selžou v dodržování rezoluce a argumentovala prostřednictvím společné bezpečnosti a sdílených etických norem vyjádřených v doktríně R2P (United Nations Security Council 2014a: 6).

Americká velvyslankyně na jednání z 26. února 2015 (United Nations Security Council 2015a: 12) prohlásila, že existuje jediná cesta z krize, a to skrze politické řešení. Tento postoj byl zopakován i na jednání ze dne 16. listopadu 2015 (United Nations Security Council 2015c: 15), kde velvyslankyně potvrdila nutnost vyřešit syrskou krizi skrze politické prostředky.

USA měly značně negativní postoj k ruské vojenské intervenci, která byla vedena ve prospěch prezidenta Bašára Asada a jeho režimu. Klíčovým bodem neshod s RF ohledně ruské vojenské intervence je boj o Aleppo v roce 2016, který se stal na půdě RB OSN tématem intenzivní debaty jasně ilustrující ideologické a politické neshody mezi stálými členy RB, zejména v oblasti lidských práv, boje proti terorismu a legitimity moci.

Ruské vojenské intervenci kladly Spojené státy za vinu zhoršení humanitární situace v severní Sýrii (United Nations Security Council 2015c: 16) a kritizovaly vojenské operace prováděné Asadovým režimem v součinnosti s Ruskem, které dle jejich pohledu neslouží k boji proti teroristickým skupinám, jako je ISIS či Al-Nusra, jak tvrdí syrská vláda a Rusko, ale namísto toho míří na civilní cíle, jejichž zásah potvrdila nezávislá monitorovací skupina Syrská síť pro lidská práva,¹⁷ jako jsou trh, centrum civilní obrany, pekárna, škola a mešita (United Nations Security Council 2016: 8). Velvyslanec následně vyjadřuje nesouhlas s útoky na civilní cíle a upozorňuje, že: „Rozdíl mezi civilním a vojenským personálem a cíli musí být respektován v souladu s mezinárodním právem“¹⁸

---

¹⁶ „Whatever has or has not transpired in the Security Council for the past three years, the Syrian people have had the grave misfortune of living in the real world.(...) It is remarkable to the world that it has taken three years for the Security Council to recognize basic facts and to call for such basic principles of humanity (...)“ (United Nations Security Council 2014a: 6).

¹⁷ Syrian Network for Human Rights

¹⁸ „The distinction between civilians and military personnel and targets has to be respected in accordance with international law“ (United Nations Security Council 2016c: 8).

(United Nations Security Council 2016c: 8). Na stejném jednání velvyslanec v kontextu rezoluce 2286, která byla přijata jednohlasně, odsoudil útoky Zna zdravotníky a zdravotnická zařízení a vyzval k její implementaci a vyvíjení tlaku na režim a jakoukoli skupinu, která by bombardovala nemocnici, aby přestala útočit na civilní cíle a civilní infrastrukturu (United Nations Security Council 2016c: 9).

Americké vojenské operace byly na oplátku kritizovány Ruskem. Jako reakci na ruskou kritiku vojenské intervence americké koalice americká velvyslankyně na jednání ze dne 25. července (United Nations Security Council 2016d: 14) zareagovala prohlášením, že RF nikdy nepřiznala zapojení svých vzdušných sil do útoků majících za následek značné civilní ztráty, natož velké množství operací provedených proti opozičním skupinám, které podepsaly příměří. Rusko tedy dle jejího prohlášení není v pozici, kdy by mohlo obviňovat USA a následně Ruskou federaci vyzvala k vyšetřování vlastních operací, které vedly ke ztrátám na životech civilistů.

USA opakovaně vyjádřily znepokojení nad jednáním syrského režimu, a to zejména kvůli nedodržování příměří. Na jednání z 21. září 2016 (United Nations Security Council 2016f: 9, 10) obvinily Rusko a Sýrii z dalšího útoku na zdravotnické zařízení v Aleppu a zabití čtyř humanitárních pracovníků a přiznaly vedlejší ztráty na životech při útoku vedeném americkou koalicí. Zároveň však velvyslanec USA kritizoval Rusko a prohlásil, že na rozdíl od jiných aktérů USA tuto událost vyšetřují a nesnaží se ji zamlčet. Americký velvyslanec následně obvinil Rusko z útoku na humanitární konvoj OSN na okraji Aleppa a upozornil na nesrovnalosti v oficiálních ruských vyjádřeních a závěrech, ke kterým došly mezinárodní organizace jako je Červený kříž a Červený srpek.

Spojené státy společně s Francií a Velkou Británií svolaly 25. září 2016 (United Nations Security Council 2016g: 5, 6, 7) mimořádnou schůzi RB OSN kvůli eskalaci situace v Aleppu. RF a Asadův režim započaly masivní vzdušnou a pozemní ofenzivu. Velvyslankyně USA prohlásila, že Rusko společně s Asadovým režimem válčí namísto toho, aby se snažily o mírové řešení situace, bombardují humanitární konvoje, nemocnice a zdravotníky a striktně odmítá, že by se jednalo o teroristické cíle, jak tvrdí Rusko. Velvyslankyně obvinila Rusko z pokrytectví

a prohlásila, že jediným řešením konfliktu je politická tranzice. Rusko dle USA zneužívá své privilegované pozice stálého člena RB a jeho jednání by se dalo považovat za válečné zločiny a nikoli deklarovaný boj proti terorismu (United Nations Security Council 2016g: 5).

Na jednání z 8. října 2016 (United Nations Security Council 2016h: 8, 9) americký velvyslanec prohlásil, že: „Rusko používá boj proti terorismu jako záminku k podpoření Asadova režimu znovu získat kontrolu nad Aleppem brutální silou, zničit kterékoli opoziční skupiny, které se odvažují vzdorovat brutalitě Asadova režimu a zastrašit civilisty toužící po jiné vládě, aby se podřídili.“¹⁹ Ruskou operaci v Aleppu považuje za zneužití privilegia stálého členství v RB a nikoliv za skutečný boj proti terorismu, zatímco operace americké koalice za legitimní boj proti terorismu považuje. Na stejném jednání USA společně s Velkou Británií a Francií vetovala ruský návrh rezoluce S/2016/847.

Kritika rusko-syrské ofenzivy v Aleppu pokračovala i na dalších jednáních. Dne 26. října 2016 (United Nations Security Council 2016i: 10, 11) americká velvyslankyně znovu kritizovala ruský narativ a připodobnila situaci v Aleppu k masakrům ve Srebrenici a Rwandě. Na jednání ze dne 21. listopadu (United Nations Security Council 2016j: 10, 11, 12) americká delegace opět výslovně odmítla ruský narativ a poukázala na pokračující bombardování zdravotnických zařízení. Ideologické a politické neshody mezi USA a RF se na konci zkoumaného období vyostřily do takové míry, až americká velvyslankyně prohlásila, že syrská a ruská vláda jsou velkými autoritami na vytváření propagandy a mají zájem o vytvoření světa, ve kterém neexistuje objektivní pravda, ale pouze rozdílné názory (United Nations Security Council 2016k: 13).

---

¹⁹ „The truth is that Russia is using counter-terrorism as an excuse to help the Al-Assad regime re-take control of Aleppo by brutal force, snuff out whatever opposition groups dare to resist the Al-Assad regime’s brutality, and cow civilians who yearn for a different government into submission“ (United Nations Security Council 2015c).

4.3 Postoj Velké Británie k vojenským intervencím v Sýrii

Podle Lewise (2023: 87) měla Velká Británie ambice prosadit změnu režimu v Sýrii již od roku 2011, avšak zdráhala se investovat dostatečné zdroje ke svržení Asadovy vlády. Důvodem byly syrské vztahy s Ruskou federací, absence mandátu RB OSN a nejednota syrské opozice. O Asadově vládě se britští poslanci vyjadřovali jako o „režimu,“ čímž se ji snažili delegitimovat a použití chemických zbraní syrskou vládou proti civilistům bylo v roce 2013 označeno za dostatečný důvod pro provedení vojenské intervence i bez mandátu RB OSN (Lewis 2023: 87, 88).

Britská vláda byla toho názoru, že provedení humanitární intervence i bez mandátu RB OSN je v souladu s mezinárodním právem v případě splnění tří podmínek, a to pokud existuje dostatek důkazů o existenci extrémní humanitární krize vyžadující okamžitý zásah mezinárodního společenství, neexistuje žádná jiná alternativa k použití síly a použitá síla musí být adekvátní k dosažení cíle (Prime minister's office 2013). Tato kritéria jsou v souladu s ideou doktríny R2P, která však byla vytvořena jako nástroj pro RB OSN a nikoli pro unilaterální intervence. Velká Británie nicméně od srpna roku 2014 začala podnikat v Sýrii vzdušné útoky proti ISIS v rámci operace *Shader* a poskytovala vojenskou podporu koalici vedené Spojenými státy.

Velká Británie stejně jako ostatní stálí členové RB vyjádřila nutnost řešit syrskou krizi politickými prostředky (OSN 2014a: 8, 9). Na jednání ze dne 16. listopadu 2015 vyjádřil britský velvyslanec postoj k Asadovu režimu a suverenitě těmito slovy:

„(...) [U]znáváme, že humanitární akce samotné nejsou dostačující. Sýrie není přírodní katastrofa; je vytvořena člověkem. Všichni víme, co způsobuje smrt a utrpení. Asadův režim nese hlavní zodpovědnost. Jsou to Asadovy barelové bomby, ale brutalita Islámského státu v Iráku a Levantu je také důležitý faktor. Je to cílené zabíjení humanitárních pracovníků. Je to úmyslné ignorování mezinárodního humanitárního práva, až příliš často skryté v rouše falešného a zvráceného argumentu suverenity. (...) Dojednaná politická tranzice je jediný

způsob, jak ukončit konflikt v Sýrii a je klíčová k utišení humanitární krize“²⁰ (United Nations Security Council 2015c: 8).

Velká Británie měla negativní postoj k ruské vojenské intervenci. Na jednání z 15. ledna 2016 britský velvyslanec nepřímou vyzval Rusko, aby neútočilo na cíle ovládané protivládními silami (United Nations Security Council 2016a:5). Kritika ruské intervence byla vyjádřena i na jednání z 26. února 2016, na kterém britský velvyslanec prohlásil, že od doby, kdy Rusko začalo intervenovat v Sýrii bylo zabito 1380 civilistů a 5789 zraněno (United Nations Security Council 2016b:11).

Na jednání z 22. srpna 2016 velvyslanec Velké Británie zmínil zprávu mezinárodní nevládní organizace Human Rights Watch popisující porušení mezinárodního práva použitím zápalné munice v civilních oblastech při syrsko-ruských vzdušných operacích trvajících přes dva měsíce a toto jednání odsoudil. Následně vyzval Rusko k tomu, aby přestalo tuto municí využívat a přesvědčilo Asadův režim k ukončení útoků na civilisty (United Nations Security Council 2016e:7).

Na krizovém jednání z 25. září 2016 (United Nations Security Council 2016g: 9) britský velvyslanec odsoudil rusko-syrskou ofenzivu u Aleppa a prohlásil, že „[J]e obtížné popřít, že Rusko se spojilo se Syrským režimem k provádění válečných zločinů.“²¹ a varuje, že pokud nebude Rusko usilovat o politické řešení, dostane se mu statusu mezinárodního vyvrhele. Předkládá také, že Asadův režim podporovaný Ruskem je zodpovědný za smrt více civilistů než ISIS a Al-Nusra dohromady a klade vinu za prodlužování konfliktu a utrpení na Rusko. Britský velvyslanec toto vyjádření zopakoval i na jednání z 21. listopadu 2016 (United Nations Security Council 2016j: 14).

Po ruském vetu návrhu rezoluce S/2016/846, britský velvyslanec označil ruské jednání v Aleppu za nemorální a použití práva veta za zneužití privilegia a zodpovědnosti stálého členství v RB (United Nations Security Council 2016h: 6,

---

²⁰ „But we recognize that humanitarian action alone is not sufficient. Syria is not a natural disaster; it is a man-made one. We all know what is causing the deaths and suffering. The Al-Assad regime bears the primary responsibility. It is Al-Assad's barrel bombs, but the brutality of the Islamic State in Iraq and the Levant is a major factor as well. (...) A negotiated political transition is the sole way to end the conflict in Syria and is key to alleviating the humanitarian crisis“ (United Nations Security Council 2015c: 8).

²¹ „In short, it is difficult to deny that Russia is partnering with the Syrian regime to carry out war crimes“ (United Nations Security Council 2016g: 9).

7). Britská kritika ruského narativu se projevila i na jednání z 26. října, na kterém prohlásila, že i v případě, že by se v Aleppu skutečně ukrývalo 1 000 teroristů, jak tvrdí Rusko, tak ruské operace výrazně překračují přiměřený rozsah operace a jsou neospravedlnitelné, obzvláště když jsou cílem civilní objekty (United Nations Security Council 2016i: 11, 12).

4.4 Postoj Francie k vojenským intervencím v Sýrii

Francie měla se syrským režimem dobré vztahy již od jeho nastolení v roce 1970 a byla jeho hlavním Západním partnerem dodávajícím režimu mezinárodní legitimitu z důvodu obav z nestability, která by zachvátila zemi i region v případě svržení tehdejšího prezidenta Háfize Asada (Youssef 2017: 8, 9). Poté, co zemi převzal Háfizův syn Bašár Asad, pokračovala Francie v budování ekonomických vztahů se Sýrií, a to zejména v oblasti ropného průmyslu a stala se třetím největším obchodním partnerem Sýrie hned po Itálii a Saúdské Arábii (Youssef 2017: 13).

Po vypuknutí arabského jara se francouzsko-syrské vztahy zhoršily, Francie již nepovažovala Asadův režim za spolehlivého partnera, a rozhodla se podporovat demokratickou tranzici v Sýrii. Když byla syrská vláda v roce 2013 obviněna z použití chemických zbraní, Francie prosazovala humanitární intervenci. V druhé polovině roku 2014 Francie začala zásobovat povstalce vojenským materiálem (Nijkerk 2019).

Francouzská politika vůči Sýrii byla formována snahou znovu získat vliv na Blízkém východě a v severní Africe. Hrála také klíčovou roli ve formování a podpoře syrské opozice, což však vedlo k politickému konfliktu s Ruskem, které podporovalo Asadův režim (Youssef 2017: 17). Použití chemických zbraní syrským režimem v roce 2013 otevřelo možnost vojenské intervence, která však v tomto roce neproběhla kvůli zdrženlivosti USA a Velké Británie, což Francii vykreslilo jako mocnost ochotnou podniknout humanitární intervenci, která však postrádá kapacity jednat bez podpory svých spojenců (Youssef 2017: 21).

Francie měla zájem řešit syrskou humanitární krizi prostřednictvím změny režimu, přičemž za hlavní překážku k dosažení politického řešení považovala Asadovu vládu, která dle ní odmítla jednat s opozicí (United Nations Security Council 2014a: 5, 6). Politické řešení mělo mít podobu kompletní politické tranzice a nikoli pouze kosmetické změny Asadova režimu (United Nations Security Council 2015a: 10). Tento postoj byl zopakován na jednání z 24. dubna 2015 (United Nations Security Council 2015b), na kterém velvyslanec prohlásil, že: „Pouze tranzice, která ochrání Syrský stát a jeho menšiny – bez Bašára Asada – vytvoří řešení schopné zastavit konflikt a dlouhodobě potlačit extremismus“²² (United Nations Security Council 2015b: 18).

Francie kritizovala ruskou vojenskou intervenci zejména kvůli volbě cílů rusko-syrských vojenských operací. Na jednání z 15. ledna 2015 (United Nations Security Council 2016a: 3) francouzský velvyslanec vyzval Rusko, aby útočilo pouze na skupiny označené RB OSN za teroristické. Tato výzva je nepřímo zopakována na jednání 25. července 2016 v souvislosti s bombardováním Aleppa, kdy Francie vyzvala Asadův režim a jeho spojence k ukončení útoků na město (United Nations Security Council 2016d:7).

Francouzská kritika ruské intervence neustává ani na pozdějších jednáních týkajících se zhoršující se situace v Aleppu, kde volala po politickém řešení, odsoudila porušení příměří a útok na humanitární konvoj (United Nations Security Council 2016e: 8; United Nations Security Council: 21;), avšak nedisponovala prostředky, kterými by mohla vynutit dodržování relevantních rezolucí jako je rezoluce 2254.

Kvůli paralýze RB OSN a její neschopnosti vyřešit krizi v Aleppu došlo ke zhoršení francouzsko-ruských vztahů do té míry, že na krizovém jednání RB OSN z 25. září 2016 (United Nations Security Council 2016g: 8) francouzský velvyslanec označil Rusko za nedůvěryhodného partnera a požádal o důkaz, že je ochotno řešit syrskou krizi vyjednáváním. Na jednání z 26. října 2016 (United Nations Security Council 2016i: 12, 13) francouzský velvyslanec opětovně vyzval syrský režim

---

²² „Only a transition that safeguards the Syrian State and protects its minorities — without Bashar Al-Assad — will generate a solution capable of halting the conflict and quelling extremism in the long term“ (United Nations Security Council 2015b: 18).

a Rusko, aby ukončily vzdušné útoky na Aleppo a zavázaly se k budování politické tranzice, která je potřebná k vyřešení syrské krize. Po neúspěšnosti této výzvy představitel Francie označil syrsko-ruské vojenské operace proti civilním cílům za válečné zločiny (United Nations Security Council 2016j: 13, 14).

4.5 Postoj Ruska k vojenským intervencím v Sýrii

Rusko hrálo v syrské občanské válce velkou roli kvůli svým zahraničně politickým zájmům v Sýrii, kde se angažovalo již od studené války. Mezi ruské zájmy patří v širším měřítku snaha udržovat svou hard power v regionu k vyvážení USA a budování ekonomických a diplomatických vztahů se státy v regionu (Akhtar – Nageen 2019). V Sýrii navíc disponuje Rusko vzdušnými a námořními základnami (Karim – Islam 2016).

Rusko se začalo být aktivnější po vzestupu ISIS. V roce 2015 v Sýrii dramaticky navýšilo svoji vojenskou přítomnost, vybudovalo vojenské základny a podniklo rozsáhlé vzdušné operace proti povstaleckým cílům, což umožnilo Asadovu režimu znovudobýt oblasti ovládané IS a dalšími povstaleckými skupinami. Rusko také zprostředkovalo vyjednávání mezi režimem a některými opozičními skupinami s cílem zachovat Asadův režim (Akhtar – Nageen 2019).

Rusko se tak stalo hlavním vnějším aktérem angažujícím se ve všech politických, ekonomických, humanitárních a vojenských dimenzích konfliktu na straně Asadova režimu. Tuto podporu lze vysvětlit kromě zahraničně politických zájmů i autoritářskou solidaritou mezi režimy a obavou z Arabského jara jakožto inspirace pro povstání v ruských autonomních republikách (Akhtar – Nageen 2019). Důležitým motivujícím faktorem je i to, že Sýrie patří mezi přední odběratele ruského vojenského exportu, za což byla na jednáních RB OSN některými stálými členy kritizována (Karim – Islam 2016).

Pro Rusko bylo angažmá v syrské krizi důležité i kvůli událostem v Libyi vedoucím k pádu Kaddáfího režimu. Ruský přístup měl za cíl znemožnit opakování libyjské intervence a vyhnout se ztrátě dlouholetého spojence v regionu. (Karim – Islam 2016). Toto tvrzení lze snadno doložit ze záznamů jednání RB OSN, kde Rusko nesčetněkrát kritizovalo nejen intervenci v Libyii v roce 2011, ale také konflikty o mnoho starší, jako byla americká invaze do Iráku v roce 2003. Širším tématem

ruské kritiky pak bylo vměšování se do vnitřních záležitostí států obecně, které se jako téma objevilo na pozdějších jednáních.

Politické a ideologické neshody mezi stálými členy RB OSN, které znemožnily přijetí rezolucí a řešení syrské krize považovalo Rusko za následek americké, britské a francouzské politiky směřující ke změně režimu v Sýrii. Jasně to můžeme zpozorovat v prohlášení ruského velvyslance z 22. února 2014, na kterém prohlásil, že „Rada bezpečnosti se rozhodla zvážit humanitární situaci v Sýrii relativně nedávno, a to teprve poté, co došlo k ujasnění toho, že pokusy využít zhoršování humanitární situace k dosažení změny režimu byly neúspěšné“²³ (United Nations Security Council 2014a: 7).

Svůj skepticismus ohledně úmyslů Západních stálých členů RB OSN projevil ruský velvyslanec i na jednání z 22. května 2014, na kterém Rusko vetovalo návrh rezoluce S/2014/348, navrhuující předložit syrskou krizi Mezinárodnímu trestnímu soudu. Velvyslanec nařkl Francii, která předložila návrh rezoluce, z narušování jednoty stálých členů RB, kvůli: „[V]ytvoření záminky pro ozbrojenou intervenci do syrského konfliktu[.]“ a státní návštěvu ve Washingtonu, kde měla: „[V]eřejně kritizovat Spojené státy za to, že loni na podzim odmítly na Sýrii sypat rakety a bomby“²⁴ (United Nations Security Council 2014b: 12). Na stejném jednání také prohlásil, že Západní mocnosti se snaží návrhem rezoluce rozdmýchat konflikt a připravit tak půdu pro vnější vojenskou intervenci tak, jako tomu bylo v případě Libye a rezoluce 1970 (United Nations Security Council 2014b: 13). Stejně tak tomu bylo i na jednání ze 14. července 2014, na kterém byla jednohlasně přijata rezoluce 2165, jejíž znění bylo upraveno tak, aby nebylo vetováno ze strany Ruska, velvyslanec neopomenul připomenout, že „[R]ezoluce

---

²³ „The Security Council decided relatively recently to consider the humanitarian situation in Syria, and only after it became clear that attempts to use the deterioration of the humanitarian situation to effect regime change were unsuccessful“ (United Nations Security Council 2014a:7).

²⁴ „P5 unity is important. After all, it is the reason for which France has been pushing for P5 engagement in the political settlement of the crisis. (...) Why deal such a blow to P5 unity at this stage? Is it just to try once again to create a pretext for armed intervention in the Syrian conflict? We must not overlook the fact that the head of French diplomacy saw fit to take advantage of his recent visit to Washington D.C., to publicly criticize the United States for refusing to shower missiles and bombs on Syria last fall“ (United Nations Security Council 2014b: 12).

neposkytuje automatickou autorizaci donucovacích opatření“²⁵ (United Nations Security Council 2014c: 6).

Co se týká ruské vojenské intervence v Sýrii, na jednání ze dne 16. listopadu 2015 (United Nations Security Council 2015c) se ruský velvyslanec brání kritice publikované v blíže nespecifikovaných zprávách a popírá, že by ruské vojenské zásahy způsobily smrt civilistů a zničení civilní infrastruktury a označuje takové jednání za politizaci tématu lidských práv a humanitární pomoci za účelem zisku politických bodů (United Nations Security Council 2015c: 12).

Klíčovým momentem ruské vojenské intervence se stal boj o Aleppo v roce 2016, který ještě umocnil nejednotu stálých členů RB. Ačkoliv se USA a RF zpočátku snažily koordinovat zásahy proti teroristickým skupinám, rusko-syrské bombardování civilní infrastruktury a využití mezinárodně zakázané munice vedlo k pozastavení spolupráce (Wahba 2016).

Na kritiku rusko-syrských operací v Aleppu ruský velvyslanec reagoval kritikou amerických vojenských operací v Libyi a Sýrii. Na jednání z 25. července 2016 projevil velké znepokojení nad informací, že na severu Sýrie byly zraněny či zemřely tucty lidí, včetně žen a dětí, jako následek útoků vedených koalicí USA. Zároveň vyjádřil překvapení nad tím, že se k této události nevyjádřil žádný z účastníků americké koalice, mezi něž patří i Velká Británie a Francie. Dále vyzval Spojené státy, aby se k této situaci vyjádřily a připomněly, že výsledky vyšetřování ohledně civilních obětí vojenské intervence v Libyi nebyly dosud zveřejněny (United Nations Security Council 2016d: 12).

Jak je patrné z projevů na jednáních RB z roku 2016, RF ospravedlňovalo své vojenské operace útoky na teroristické cíle, které se dle ní staly hlavními protivládními ozbrojenými silami a opakovaně vinilo Západní mocnosti z poskytování vojenského materiálu těmto skupinám (United Nations Security Council 2016e: 15).²⁶ Konkrétně ruskou vojenskou intervencí v Aleppu

---

²⁵ „In that connection, we underscore that the resolution does not provide for an automatic authorization of enforcement measures“ (United Nations Security Council 2014c: 6).

²⁶ „Did they think of the humanitarian consequences when they created a spiral of violence in Syria, or when they filled the country with weapons, not shying away from giving support to terrorists, who turned

RF ospravedlňuje bojem proti početným jednotkám Al-Nusra, které disponují technikou a zbraněmi, které jim měly poskytnout právě Západními velmocmi, a které mají být umístěny právě v hustě obydlených oblastech s velkým množstvím infrastruktury (United Nations Security Council 2016g: 11). Spojené státy obviňuje také z neschopnosti odlišit mírumilovné opoziční síly od teroristických skupin. Konkrétně byla kritizována vojenská operace, při níž měl britský letoun bombardovat syrskou armádu bránící město Dajr az-Zaur před teroristickou skupinou ISIS (United Nations Security Council 2016g: 10).

V obdobném duchu se neslo jednání z 8. října 2016, na kterém se hlasovalo o dvou návrzích rezolucí, jednom předloženém Francií, Velkou Británií a USA s označením S/2016/846 a druhým s označením S/2016/847 předloženým Ruskem a Čínou. Rusko návrh rezoluce S/2016/846 vyžadující vytvoření bezletové zóny nad městem Aleppo vetovalo a jeho vlastní návrh byl vetován Velkou Británií, Francií a USA. Ruský velvyslanec reagoval na kritiku Velké Británie slovy: „Co třeba ukončit podporu všemožných zločinců po celém světě – teroristů, extremistů a dalších amatérů zhoršujících situaci v té či oné zemi? Co třeba se přestat vměšovat do záležitostí ostatních suverénních států? Vzdejte se těchto koloniálních zvyků a nechte svět na pokoji. Situace by se zlepšila v mnoha částech světa“²⁷ (United Nations Security Council 2016h: 16).

Ruský antagonistický postoj vůči Velké Británii, USA a Francii se stále více vyostřoval i kvůli jejich výrokům, které byly v rozporu s ruským narativem. Konkrétně na jednání z 21. listopadu 2016 Rusko popřelo bombardování civilní infrastruktury a prohlásilo, že se jedná o neověřená data, která považuje za propagandu (United Nations Security Council 2016j: 17). Na jednání z 30. listopadu ruský velvyslanec opakovaně obvinil Západní státy z destabilizace

---

into the main anti-Government forces? The humanitarian situation continues to be very difficult. The Syrian Government, under very difficult military conditions caused by a war that is being waged by terrorist groups and other illegal armed groups incapable, or unwilling, to dissociate themselves from them, is doing everything it can to ensure that the civilian population has a more or less normal life. It is doing this despite the unilateral economic sanctions..“

²⁷„The representative of the United Kingdom made an emotional appeal for putting an end to this immediately. Indeed, how about it? How about immediately putting an end to supporting various thugs around the world — terrorists, extremists and all the other amateurs exacerbating the situation in one country or another? How about putting an end to interfering in the affairs of other sovereign States? Just give up these colonial customs and leave the world in peace. The situation would improve in a great many parts of the world“ (United Nations Security Council 2016h: 16).

regionu vojenskými intervencemi (United Nations Security Council 2016k: 15, 16). Obdobně se ruský velvyslanec vyjádřil na jednání ze 13. prosince 2016 (United Nations Security Council 2016m: 7, 8).

Někteří autoři (Akhtar – Nageen 2019) jsou toho názoru, že ruská intervence v konfliktu představuje způsob, jak prokázat svůj status velmoci v mezinárodním systému. Jak je patrné z analyzovaných záznamů jednání, během let 2014-2016 došlo k vyhocení konfliktu mezi tzv. „Západní trojkou“, jak Rusko nazývá Velkou Británii, USA a Francii a zbylými dvěma stálými členy RB. Ruská federace postupem času vytvořila alternativní narativ za účelem obhájení svých operací a na půdě RB docházelo k pravidelným střetům ohledně morality vojenských intervencí. Je očividné, že RF byla silně skeptická ohledně záměrů „Západní trojky“ a při hlasování o rezolucích mezi lety 2014 a 2016 třikrát využila právo veta, čímž si vysloužila kritiku Západních mocností, které však byly kvůli statusu RF jako stálého člena RB nuceny pokračovat v jednání.

4.6 Postoj Číny k vojenským intervencím v Sýrii

Čína má se Sýrii dobré politické i ekonomické vztahy. Od roku 2016 má v Sýrii speciálního vyslance, mezi jehož úkoly patří zprostředkování politického řešení konfliktu, humanitární pomoc, rekonstrukce a protiteroristické aktivity.

Čína na jednáních RB OSN mezi lety 2014-2016 opakovaně vyjádřila nutnost hledat pro krizi politické řešení bez vnější interference, aby zůstala zachována suverenita státu a budoucnost byla rozhodnuta občany Sýrie (OSN 2014a: 11; United Nations Security Council 2015c: 17). Čína se obdobně vyjadřuje i na jednání z 24. dubna 2015, na kterém její velvyslanec prohlásil, že:

„Mezinárodní společnost musí neochvějně usilovat o politické řešení (...). Měla by být nalezena střední cesta skrze vyjednávání a dialog, která bude v souladu s okolnostmi v Sýrii a zároveň vyhovující rozličným zájmům, čímž poskytne definitivní řešení syrské otázky. Během tohoto procesu je imperativní konzistentně dodržovat cíle a principy Charty Organizace spojených národů stejně tak jako

základní normy vládoucí mezinárodním vztahům a zároveň dodržovat suverenitu, nezávislost, jednotu a teritoriální integritu Sýrie“²⁸ (OSN 2015b: 19).

Čína v kontextu syrské krize považovala boj proti terorismu za stěžejní téma. Čínský velvyslanec na jednání z 21. září 2016 hovořil o nutnosti boje proti teroristům a navrhl posílení spolupráce v oblastech sdílení informací, kontroly sociálních médií a zastavení financování terorismu (United Nations Security Council 2016f: 25), která byla zopakována obdobným způsobem na jednání z 25. září 2016 a na jednání z 21. listopadu 2016 (United Nations Security Council 2016g: 13; United Nations Security Council 2016j: 20). Představitel Číny zopakoval nutnost spolupráce v boji proti teroristům i na dalších jednáních. Na jednání ze 13. prosince prohlásil, že boj proti terorismu je částí řešení syrské krize a mezinárodní společnost by měla dát prioritu boji proti terorismu na syrské půdě (United Nations Security Council 2016m: 12).

Postoj Číny k vojenským intervencím je z výroků pronesených na jednáních RB nejistý. Čína opakuje fráze o politickém řešení konfliktu, nicméně až na jednu výjimku se k americké ani ruské vojenské intervenci se přímo nevyjadřuje. Ve svých prohlášeních odmítá útoky na civilní cíle, zároveň však nekritizuje ruské operace, které měly za následek smrt mnoha civilistů. Všimnout si toho lze například na mimořádném krizovém jednání z 25. září 2016, na kterém čínský velvyslanec vyjadřuje znepokojení nad útokem na humanitární konvoj Ruskou federací i útokem na syrské ozbrojené síly americkou koalicí a doufá, že zúčastněné strany zlepší koordinaci svých operací, aby k takovým incidentům již nedocházelo (United Nations Security Council 2016g: 13).

Nabízí se teze, že silný důraz na zachování suverenity a teritoriální integrity značí snahu vyhnout se vytvoření právních či procedurálních precedentů pro vojenskou intervenci za účelem změny režimu proti suverénním státům (Swaine 2012). Příkladem by mohlo být vyjádření čínského velvyslance na jednání z 8. října 2016,

---

²⁸ „The international community should unswervingly pursue a political solution (...). Through negotiations and dialogue, a middle way should be found that is in keeping with the circumstances in Syria, while accommodating the various interests, thereby providing a definitive solution to the Syrian question. During this process, it is imperative to consistently comply with the purposes and principles of the Charter of the United Nations as well as the basic norms governing international relations, while maintaining the sovereignty, independence, unity and territorial integrity of Syria.“

na kterém se Čína zdržela hlasování o návrhu rezoluce S/2016/846, čímž poprvé narušila jednotu v hlasování s Ruskem. Jako důvod abstence velvyslanec označil to, že některé pasáže textu plně nerespektovaly suverenitu, nezávislost a teritoriální jednotu Sýrie (United Nations Security Council 2016h: 14).

Závěr

Libyjská občanská válka byla jedním z prvních konfliktů, ve kterých byla použita doktrína R2P jako zdůvodnění přijetí rezoluce 1973, která byla stěžejní pro provedení humanitární intervence. Na znění této rezoluce se podílely Francie, Velká Británie a Spojené státy, které podporovaly změnu politického režimu v Libyi. Francie byla prvním stálým členem RB OSN, který se rozhodl řešit krizovou situaci v Libyi prostřednictvím vojenských prostředků a k prosazení svých bezpečnostních a energetických zájmů se rozhodla spolupracovat s Velkou Británií a Spojenými státy, jejichž podporu potřebovala k provedení intervence. Na jednáních RB OSN ohledně Libye v roce 2011 pronášela francouzská delegace emocionálně zabarvené projevy založené na morálních hodnotách vyjádřených v doktríně R2P, které tvořily hlavní argument pro provedení humanitární intervence.

Velká Británie měla s Libyí nekonzistentní vztahy, avšak po vypuknutí protirežimních protestů se přidala na stranu Francie. Účast na vojenské intervenci vedoucí ke změně režimu byla pro Spojené království otázkou prestiže a snahy prokázat svůj status velké mocnosti. K ospravedlnění humanitární intervence v Libyi taktéž použila konceptu R2P, když označila Kaddáfího režim za zdiskreditovaný a prohlásila, že cílem rezoluce 1973 je ukončení násilí a ochrana civilistů.

Americký postoj k humanitární intervenci v Libyi byl formován napjatými vztahy s Libyí a úvahami o roli USA v mezinárodním systému. Spojené státy považovaly Kaddáfího režim za nelegitimní a zahraničněpolitické zájmy v regionu je nakonec vedly k provedení první fáze humanitární intervence. Obavy z možných politických a ekonomických dopadů humanitární intervence však vedla k tomu, že další fáze intervence byla provedena silami NATO, zatímco Spojené státy přešly do role pozorovatele.

Ruská federace opakovaně projevila negativní postoj k intervenci v Libyi, avšak nepoužila právo veta k zablokování přijetí rezoluce 1973, jejíž znění kritizovala kvůli opatřením umožňujícím provedení vojenské intervence. Po přijetí

rezoluce Ruská kritika humanitární intervence pokračovala i po přijetí rezoluce a kulminovala do označení humanitární intervence v Libyi za zločinný akt.

Čína hrála vzhledem ke své politice nevměšování se do vnitřních záležitostí států pouze omezenou roli a zdůrazňovala nutnost nechat Libyjce, aby svobodně rozhodli o své budoucnosti. Čína nepoužila právo veta při hlasování o rezoluci 1973, kvůli obavě z poškození své pověsti, avšak vyjádřila nesouhlas s použitím síly v mezinárodních vztazích a měla za to, že humanitární intervence v Libyi překračovala mandát rezoluce 1973.

Postoj stálých členů RB OSN k humanitární intervenci v Sýrii byl v první řadě ovlivněn vztahy stálých členů k nedemokratickému režimu Bašára Asada a v druhé řadě vzájemnými vztahy mezi stálými členy, které se zhoršily po provedení vojenské intervence v Libyi v roce 2011. Postoj Ruska a Číny, které v případě Libye umožnily přijetí rezoluce 1973 se stal vyhraněnějším. Tyto dva státy začaly hojněji používat právo veta a znemožňovaly tak přijetí jakýchkoli rezolucí, které by teoreticky mohly vést k vytvoření mandátu pro humanitární intervenci. Zatímco Čína zdrženlivě argumentovala svůj negativní postoj k humanitárním intervencím nedostatkem respektu k syrské suverenitě, nezávislosti a teritoriální integritě, Rusko přímo obvinilo Západní mocnosti ze snahy prosadit změnu režimu tak, jako tomu bylo v Libyi.

Spojené státy zpočátku vedla neochota postavit se Rusku, které se v Sýrii silně angažovalo ve všech oblastech, a tak její role z počátku krize spočívala v poskytování humanitární pomoci a neletální podpoře povstaleckých skupin. K vojenské intervenci se Spojené státy odhodlaly až v po nárůstu teroristických aktivit páchaných skupinami jako je ISIS v roce 2014.

Vojenská intervence v Sýrii mezi roky 2014-2016 byla provedena americkou koalicí bez mandátu RB OSN a vedena byla převážně proti cílům ovládaným teroristickými uskupeními jako je ISIS a Al-Nusra. Protikladem Západními státy vedené vojenské intervence byla vojenská intervence vedená Ruskem na podporu vlády Bašára Asada, jejímž cílem nebyly pouze Ruskem deklarované skryté teroristické skupiny, ale také oblasti ovládané protirežimními povstanci. Tato dualita se prokázala být sporným bodem na jednáních RB OSN, zejména na

jednáních o Aleppu z roku 2016, kde došlo ke střetu nekompatibilních narativů neumožňujících přijetí a implementaci rezolucí dostatečně reagujících na probíhající krizi.

Stálí členové RB se rozdělili na dva nesmiřitelné tábory navzájem se obviňující z nepřiměřeného použití síly a páchání válečných zločinů. Velká Británie, Spojené státy a Francie obviňovaly Ruskou federaci z útoků na civilní infrastrukturu za účelem porážky protivládních sil, na což Ruská federace reagovala kritikou politiky Západních států vměšovat se do vnitřních záležitostí států, ozbrojováním teroristických skupin a pácháním válečných zločinů během intervence v Libyi. Zajímavý je postoj Číny, která se do tohoto ideologického konfliktu ohledně probíhajících vojenských intervencí nezapojila. Čína sice odsoudila útoky na civilní cíle, zároveň však nekritizovala ruské vojenské operace, které vedly k četným ztrátám na životech civilistů a prosazovala lepší spolupráci a koordinaci v boji proti terorismu.

Z obou případových studií vyplývá, že Velká Británie, USA a Francie vnímají pojem suverenity ve smyslu definovaném doktrínou R2P, který umožňuje provedení humanitárních intervencí za předpokladu neschopnosti státu chránit své obyvatele, zatímco Rusko a Čína stále vnímají pojem suverenity dle vestfálského pojetí, které není humanitárním intervencím nakloněno. Tato disonance hodnot přetrvává i po přijetí doktríny R2P, která selhala ve vytvoření jednotného rámce pro rozhodování o humanitárních intervencích, které tak zůstávají spíše nástrojem zahraniční politiky velmocí než humanitárně motivovanou snahou zajistit lidskou bezpečnost.

Angažmá v tématu vojenských intervencí pro stálé členy RB OSN představuje možnost získat prestiž a prokázat svůj mocenský status nezávisle na tom, jaký postoj k humanitárním intervencím zastávají. Nabízí se tak otázka, zda nepřistoupit k reformě RB OSN a neomezit použití práva veta, které v nynější formě představuje mechanismus znemožňující dosáhnout konsensu a tím brání účinnému řešení krizí a konfliktů. Implementace potencionálních reforem RB OSN je však závislá na souhlasu stálých členů RB OSN, což znamená, že OSN často slouží spíše jako aréna pro prosazování mocenských zájmů než jako organizace, která má za cíl upevnění světového míru.

Použité zdroje

Akhmedov, V. M. (2022). The Syrian Revolution. In: Goldstone, J. A. – Grinin, L. – Korotayev, A. eds., *Handbook of Revolutions in the 21st Century* (Cham: Springer), s. 707-724.

Akhtar, N. – Nageen, H. (2019). The Syrian conflict: an inside-out and outside-in approach. *International Journal on World Peace* 36 (3), s. 7-34.

Anderson, J. (2011). Sons of the revolution. *New Yorker*. 9. 5. 2011. (<https://www.newyorker.com/magazine/2011/05/09/sons-of-the-revolution>, 9. 4. 2024).

Ashour, O. (2015). *Between ISIS and a failed state: The saga of Libyan Islamists*. Brookings institution (https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/Libya_Ashour_FINALv.pdf, 28. 3. 2024).

Axworthy, L. (2014). Human security in the E2P era. In: Martin, M. – Owen, T. eds., *Routledge handbook of Human Security* (Oxon: Routledge), s.149-158.

Barmin, Y. (2022). Revolution in Libya. In: Goldstone, J. A. – Grinin, L. – Korotayev, A. eds., *Handbook of Revolutions in the 21st Century* (Cham: Springer), s. 725-738.

Bílková V. (2014). *Informační materiál o pojmu a obsahu koncepce odpovědnosti za ochranu*. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (https://www.cervenkykriz.eu/files/files/cz/nsmph_r2p/R2P.pdf, 25. 10. 2024).

Blanchard, C. M. – Zanotti, J. (2011). *Libya: Background and U.S. Relations*. Congressional Research Service (https://www.everycrsreport.com/files/20110225_RL33142_2e8667fc1f6553acc290a55a960ba60c43ed8bee.pdf, 28. 1. 2024).

Blanchard, C. M. (2023) *Syria Conflict Overview: 2011-2021*. Congressional Research Service (<https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11080>, 18. 3. 2024).

CIA World Factbook (2024). *Syria*. (<https://www.cia.gov/the-world->

factbook/countries/syria/summaries/, 15. 3. 2024).

Davidson, J. W. (2013). France, Britain and the intervention in Libya: an integrated analysis. *Cambridge Review of International Affairs*, 26 (2), s. 310-329.

Dawson, G. (2022). No future for Libya with Gaddafi : Classical realism, status and revenge in the UK intervention in Libya. *Cambridge Review of International Affairs*, 35(3), s. 357-374.

Ding, S. (2016). The Political Rationale of China's Deliberately Limited Role in the Libyan Civil War. In: Henriksen, D. – Larssen, A. K. eds., *Political rationale and international consequences of the war in Libya* (Oxford: Oxford University Press), s. 86-104.

Fridrichová, K. (2014). Humanitarian intervention. In: Kříž, Z. – Urbanovská, J. eds., *Examining Armed Conflict: Theoretical Reflections on Selected Aspects* (Brno: Masarykova univerzita), s. 69-88.

Fung, C. J. (2016). Global South solidarity? China, regional organisations and intervention in the Libyan and Syrian civil wars. *Third World Quarterly* 37 (1), s. 33-50.

Gilmour, D. R. (1967). Article 2 (7) of the United Nations Charter and the Practice of the Permanent Members of the Security Council. *Australian Year Book of International Law* 3, s. 153-210.

Gómez Isa, F. (2014). From Humanitarian Intervention to the Responsibility to Protect: Old Wine in a New Bottle or the Progressive Development of International Law?. In: Mihr, A. – Gibney, M. eds., *The SAGE Handbook of Human Rights volume 2* (London: SAGE Publications Ltd), s. 801-818.

Goulter, C. J. M. (2016). The UK Political Rationale for Intervention and its Consequences. In: Henriksen, D. – Larssen, A. K. eds., *Political rationale and international consequences of the war in Libya* (Oxford: Oxford University Press), s.45-66.

Heisbourg, F. (2016). The War in Libya: The Political Rationale for France. In:

Henriksen, D. – Larssen, A. K. eds., *Political rationale and international consequences of the war in Libya* (Oxford: Oxford University Press), s. 25-44.

Holzgrefe, J. L. – Keohane, J. L. eds. (2003). *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas* (Cambridge: Cambridge university Press).

Holzgrefe, J. L. – Keohane, J. L. eds. (2003). *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas* (Cambridge: Cambridge University Press).

Human Rights Watch (2012). *Death of a Dictator: Bloody Vengeance in Sirte*. (<https://www.hrw.org/report/2012/10/16/death-dictator/bloody-vengeance-sirte>, 16.1. 2024).

Chivvis, C. S. (2014). *Toppling Quaddafi: Libya and the limits of liberal intervention* (Cambridge: Cambridge University Press).

International Commission on Intervention and State Sovereignty (2001a). *The Responsibility to Protect*. (Ottawa: International Development Research Centre).

International Commission on Intervention and State Sovereignty (2001b). *The Responsibility to Protect: Research, Bibliography, Background*. (Ottawa: International Development Research Centre).

Joyce, C. (2011). Ripple In Libyan Oil Markets Make Waves Worldwide. *National Public Radio*. 25. 2. 2011 (<https://www.npr.org/2011/02/25/134056647/ripple-in-libyan-oil-markets-make-waves-worldwide>, 9. 4. 2024).

Jubilut, L. L. (2012). Has the 'responsibility to protect' been real change in humanitarian intervention? an analysis from the crisis in Libya. *International Community Law Review*, 14(4), s. 309-336.

Karim, S. – Islam, M. N. (2016). Syrian Crisis: Geopolitics and Implications. *BISS Journal* 37 (2), s. 107-132.

Katz, M. N. (2012). Russia's Security Council Diplomacy and the Middle East. *Russian Analytical Digest* (114), s. 5-7.

Khan, M. – Mezran, K. (2013). *The Libyan Economy after the Revolution: Still No*

Clear Vision. Atlantic Council
(https://www.files.ethz.ch/isn/169054/libyan_economy_after_revolution_no_clear_vision.pdf, 9. 3. 2024).

Kolmašová, Š. (2016) *Proměny konceptu humanitární intervence: od Rwandy po Libyi* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů).

Kuperman, A. J. (2013). Humanitarian Intervention. In: Goodhart, M. ed., *Human rights: politics and practice* (Oxford: Oxford University Press), s. 290-310.

Larsen A. K. (2016). Russia: The Principle of Non-Intervention and the Libya Case. In: Henriksen, D. – Larsen, A. K. eds., *Political rationale and international consequences of the war in Libya* (Oxford: Oxford University Press), s.67-85.

Lewis, A. M. (2023). *Humanitarian and Military Intervention in Libya and Syria: Parliamentary Debate and Policy Failure* (Oxon: Routledge).

Nijkerk, M. (2019). France's Role in Syrian Reconstruction, and the Implications for Israel. *Strategic Assessment* 21 (4), s. 55-63.

Nuri, Z. N. (2016). The Role of the United States Interests in the Intervention in Libya 2011. *International Affairs and Global Strategy*, 44 (1), s. 80-86.

OSN (2019). *Charta OSN* (<https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/07/Charta-OSN-2019.pdf>, 5. 11. 2023).

Pease, K. S. (2019). *International Organizations Perspectives on Global Governance* (New York: Routledge).

Prime Minister's Office (2013). *Chemical weapon use by Syrian regime: UK government legal position*
(<https://www.gov.uk/government/publications/chemical-weapon-use-by-syrian-regime-uk-government-legal-position/chemical-weapon-use-by-syrian-regime-uk-government-legal-position-html-version>, 20. 3. 2024).

Sen, A. (2014). Birth of a discourse. In: Martin, M. – Owen, T. eds., *Routledge handbook of Human Security* (Oxon: Routledge), s. 17-27.

Sharp, J. M. (2008). *Syria: Background and U.S. Relations*. Congressional Research Service (<https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA481373.pdf>, 21. 3. 2024).

Shesterinina, A. (2016). Evolving norms of protection: China, Libya and the problem of intervention in armed conflict. *Cambridge Review of International Affairs*, 29(3), s. 812-830.

Swaine, M. D. (2012). *Chinese Views of the Syrian Conflict*. Hoover Institution (<https://www.hoover.org/research/chinese-views-syrian-conflict>, 23. 3. 2024).

United Nations (2023). *About Responsibility to Protect* (<https://www.un.org/en/genocideprevention/about-responsibility-to-protect.shtml>, 27.12. 2023)

United Nations General Assembly (2005). 60/1. 2005 World Summit Outcome. *United Nations*. 24. 9. 2005 (<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/487/60/pdf/N0548760.pdf?OpenElement>, 22. 10. 2023, 13. 12. 2023).

United Nations Security Council (2011a). *Resolution 1970 (2011)* (<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%201970.pdf>, 5.1. 2024).

United Nations Security Council (2011b). *Resolution 1973 (2011)* (<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%201973.pdf>, 5. 1. 2024).

United Nations Security Council (2011c). *Resolution 2009 (2011)* (<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%202009.pdf>, 5. 1. 2024).

United Nations Security Council (2011d). *Resolution 2016 (2011)* (<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%202016.pdf>, 5. 1. 2024).

United Nations Security Council (2011e). *Resolution 2017 (2011)* (<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3->

CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%202017.pdf, 5. 1. 2024).

United Nations Security Council (2011f). *Resolution 2022 (2011)*
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%202022.pdf>, 5. 1. 2024).

United Nations Security Council (2011g). *S/PV.6490*
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206490.pdf>, 8. 1. 2024).

United Nations Security Council (2011h). *S/PV.6491*
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206491.pdf>, 3.2. 2024).

United Nations Security Council (2011i). *S/PV.6498*
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206498.pdf>, 3.2. 2024).

United Nations Security Council (2011j). *S/PV.6505*
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206498.pdf>, 3.2. 2024).

United Nations Security Council (2011k). *S/PV.6509*
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206509.pdf>, 3.2. 2024).

United Nations Security Council (2011l). *S/PV.6527*
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206527.pdf>, 3.2.2024).

United Nations Security Council (2011m). *S/PV.6528*
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206528.pdf>, 3.2. 2024).

United Nations Security Council (2011n). *S/PV.6620*
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206620.pdf>, 3. 2. 2024).

United Nations Security Council (2011o). S/PV. 6639
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206639.pdf>, 3.2. 2024).

United Nations Security Council (2011p). S/PV. 6640
(<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20PV%206640.pdf>, 3.2. 2024).

United Nations Security Council (2011q). S/PV. 6647
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_6647.pdf, 3.2. 2024).

United Nations Security Council (2014a). S/PV.7116
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7116.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2014b). S/PV.7180
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7180.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2014c). S/PV.7216
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7216.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2014d). *Resolution 2139 (2014)*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2139.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2014e). *Resolution 2165 (2014)*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2165.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2014f). *Resolution 2170 (2014)*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2170.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2014g). *Resolution 2178 (2014)*

(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2178.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2014h). *Resolution 2191 (2014)* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2191.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2015a). *S/PV.7394* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7394.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2015b). *S/PV.7433* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7433.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2015c). *S/PV.7560* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7560.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2015d). *Resolution 2199 (2015)* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2199.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2015e). *Resolution 2209 (2015)* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2209.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2015f). *Resolution 2235 (2015)* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2235.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2015g). *Resolution 2249 (2015)* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2249.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2015h). *Resolution 2254 (2015)* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2254.pdf, 8. 3. 2024).

CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2254.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2015i). *Resolution 2258 (2015)* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2258.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016a). *S/PV.7605* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7605.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016b). *S/PV.7634* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7634.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016c). *S/PV.7687* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv.7687.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016d). *S/PV.7744* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7744.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016e). *S/PV. 7757* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7757.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016f). *S/PV. 7774* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7774.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016g). *S/PV. 7777* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7777.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016h). *S/PV.7785* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7785.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016i). *S/PV.7795*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7795.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016j). *S/PV.7817*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7817.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016k). *S/PV.7822*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7822.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016l). *S/PV.7825*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7825.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016m). *S/PV.7834*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_7834.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016n). *Resolution 2268 (2016)*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2268.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016o). *Resolution 2314 (2016)*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2314.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016p). *Resolution 2319 (2016)*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2319.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016q). *Resolution 2328 (2016)*
(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2328.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016r). *Resolution 2332 (2016)*

(https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2332.pdf, 8. 3. 2024).

United Nations Security Council (2016s). *Resolution 2336 (2016)* (https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2336.pdf, 8. 3. 2024).

Wahba, R. (2017). *Aleppo Conflict Timeline*. Central European University (<https://www.thealeppoproject.com/wp-content/uploads/2017/10/here.pdf>, 21. 3. 2024).

Walzer, M. (2019). *Spravedlivé a nespravedlivé války* (Praha: Academia).

White House (2011). *Remarks by the President in Address to the Nation on Libya*. 28. 3. 2011 (<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2011/03/28/remarks-president-address-nation-libya>, 9. 4. 2024).

Youssef, B. (2017). *French role in the Syrian crisis: Escalation of the conflict with Russia* [Master's thesis] (Reims: Université de Reims Champagne-Ardenne).

Zerba, S. H. (2014). China's Libya Evacuation Operation: a new diplomatic imperative—overseas citizen protection. *Journal of Contemporary China* 23 (90), s. 1093-1112.

5 Abstract

The aim of this thesis is to examine the stance of the permanent members of the United Nations Security Council (UNSC) towards humanitarian interventions following the adoption of the Responsibility to Protect doctrine. The study uses a multi-case analysis approach focusing on selected cases of gross human rights violation and crimes against humanity. Specifically, it examines the Libyan civil war in 2011 and the Syrian civil war in 2014–2016. It provides a brief overview of the socio-political context of both conflicts and relevant resolutions of the UNSC. Subsequently, the thesis analyses UNSC meeting records, focusing on the arguments articulated by state representatives regarding humanitarian interventions.

Overall, the thesis concludes that the stance of the Western permanent members of the UNSC towards humanitarian interventions is in line with the definition of sovereignty provided by the R2P doctrine, which provides a justification to intervene in the internal affairs of other states, while Russian and Chinese stance is negative, as they still perceive sovereignty according to the Westphalian concept, which is not in favor of humanitarian interventions.